

Záškoláctví studentů středních škol ve Zlínském kraji

Veronika Dudová

Bakalářská práce
2009

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Veronika DUDOVÁ**

Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **ZÁŠKOLÁCTVÍ JAKO SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝ JEV**

Zásady pro vypracování:

Shromažďování a studium odborné literatury

Příprava empirické části

Předvýzkum

Realizace výzkumu

Zpracování teoretické a empirické části

Shrnutí

Závěr

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

LANGMEIER, J.; KREJČÍŘOVÁ, D. Vývojová psychologie. 4. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2006. ISBN 80-247-1284-9

MATOUŠEK, O.; KROFTOVÁ, A. Mládež a delikvence: Možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže. 2. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-771-X

PEŠATOVÁ, I. Vybrané kapitoly z etopedie: Klasifikace a diagnostika poruch chování. 2. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2006. ISBN 80-7372-087-6

VÁGNEROVÁ, M. Školní poradenská psychologie pro pedagogy. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-1074-4

TRAIN, A. Nejčastější poruchy chování dětí: Jak je rozpoznat a kdy se obrátit na odborníka. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-71785-03-2

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Eliška Zajitzová

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

13. února 2009

Termín odevzdání bakalářské práce:

15. května 2009

Ve Zlíně dne 13. února 2009

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

L.S.

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně 4. 5. 2009

Dudová Veronika

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užíje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se věnuje problematice záškoláctví studentů středních škol ve Zlínském kraji. Teoretická část se zabývá problematikou záškoláctví, činitelů, kteří mohou ovlivnit vznik záškoláctví nebo také preventivními opatřeními. Hlavním cílem praktické části je zmapovat příčiny záškoláctví u studentů středních škol ve Zlínském kraji. Z hlavního cíle vychází cíle dílčí, a to zmapování četnosti záškoláctví studentů středních škol, zjištění postojů rodičů k záškoláctví, odhalení příčin záškoláctví, zjištění způsobu trávení volného času za školou a zmapování páchaní protiprávního jednání studentů středních škol proti zákonu.

Klíčová slova: záškoláctví, dospívání, rodina, rodiče, škola, volný čas, poruchy chování, prevence

ABSTRACT

Bachelor work covers the area of paying truant of the high school students in the Zlin district. Theoretical part deals with paying truant, aspects that might cause paying truant or also preventive precautions. Main goal of the practical part is to monitor the causes of the high school students in the Zlin district. The main goal is further derived into the partial goals, which are mapping the frequency of paying truant, indentifying what the activities in the truant time are and mapping the unlawful proceedings of the high school students.

Keywords: truant, adolescence, family, parents, school, spare time, behavioral disorder, prevention

Poděkování

Mé poděkování patří paní Mgr. Elišce Zajitzové, za cenné rady a připomínky a za odborné vedení této bakalářské práce.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 FAKTORY PŮSOBÍCÍ NA VÝVOJ A CHOVÁNÍ JEDINCE	12
1.1 RODINA A RODINNÁ VÝCHOVA	13
1.2 ŠKOLA A JEJÍ ÚKOLY	15
1.3 VOLNÝ ČAS A VRSTEVNICKÉ SKUPINY	16
1.4 PŘÍČINY OVLIVŇUJÍCÍ VZNIK ZÁŠKOLÁCTVÍ	17
2 ZÁŠKOLÁCTVÍ	19
2.1 DEFINICE ZÁŠKOLÁCTVÍ	20
2.2 FÁZE ZÁŠKOLÁCTVÍ.....	20
2.3 TYPOLOGIE ZÁŠKOLÁCTVÍ.....	21
2.4 KATEGORIE ZÁŠKOLÁCTVÍ	22
3 DALŠÍ PORUCHY CHOVÁNÍ	23
3.1 ÚTĚKY Z DOMOVA.....	23
Kde hledat pomoc: Linka vzkaz domů	23
3.2 TOULÁNÍ	24
3.3 ŠKOLNÍ FOBIE	24
3.4 SEPARAČNÍ ÚZKOSTNÁ PORUCHA	25
3.5 TRESTNÁ ČINNOST MLÁDEŽE.....	26
4 OPATŘENÍ PROTI ZÁŠKOLÁCTVÍ	28
4.1 ZPŮSOB OMLOUVÁNÍ ŽÁKOVY NEPŘÍTOMNOSTI	28
4.2 STRATEGIE BOJE PROTI ZÁŠKOLÁCTVÍ.....	29
II PRAKTICKÁ ČÁST	31
5 VÝZKUM ZÁŠKOLÁCTVÍ NA STŘEDNÍCH ŠKOLÁCH ZLÍNSKÉHO KRAJE	32
5.1 VÝZKUMNÝ CÍL	32
5.2 METODA VÝZKUMU.....	32
5.3 PRŮBĚH VÝZKUMU	33
5.4 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ.....	33
5.5 SHRNUÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	74
ZÁVĚR	76
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	78
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	81
SEZNAM TABULEK	82
SEZNAM PŘÍLOH	84

ÚVOD

Prevenici společensky nežádoucích jevů, v literatuře také popisovaných jako sociálně patologické jevy, je věnována určitá pozornost a to především ze strany Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT).

MŠMT má ústřední úlohu při uplatňování školní primární prevence společensky nežádoucích jevů u dětí a mládeže v České republice. Preventivní program má předcházet, popřípadě eliminovat jevy, jako jsou šikana, záškoláctví, kriminalita, užívání návykových látek, rasismus a další. MŠMT si stanovilo základní cíle strategie primární prevence nežádoucích sociálně patologických jevů na období 2005-2008 (Strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2005-2008).

I přes veškerou snahu předcházet těmto fenoménům, je v současnosti situace taková, že se doma, po ulicích, v obchodních centrech či hospodách potulují za bílého dne studenti, kteří jsou za školou. Někteří žáci a studenti jsou ve škole nebo mimo ni šikanováni a jiní si krátí volnou chvíli například krádežemi nebo ničením cizího majetku. Se zmíněnými problémy se potýká naše společnost již poměrně dlouho, a nejedná se tedy o žádný nový jev.

Na prevenci proti těmto jevům se podílí kromě MŠMT také rodina, která je nejdůležitějším sociálním prostředím a hraje významnou úlohu ve výchově. Děti v rodině získávají zkušenosti a poznatky pro budoucí život a dále přejímají od svých rodičů hodnoty, normy a modely chování. Rodiče mají děti naučit jak se chovat, mají jim ukázat co je dobré a správné a co špatné a nesprávné. Přesto tomu tak ve všech rodinách není. Sami rodiče se totiž mohou chovat patologicky a děti jejich chování napodobují. Jindy se jedná o rodiče velmi časově zaneprázdněné, kterým záleží především na jejich kariéře a dětem místo lásky dávají drahé dárky nebo peníze.

V poslední době se hovoří o krizi rodiny. Přibývá svobodných matek, což potvrzují i statistiky. Zatímco v roce 1993 se narodilo svobodným matkám 11 269 dětí, v roce 2005 to bylo již 25 753 dětí (Počet a struktura narozených, rodinný stav matky). Poměrně vyrovnané výsledky poskytuje statistika rozvodovosti od roku 1989 do roku 2001. Počet rozvodů se v roce 2001 téměř shodoval s rokem 1989, kdy se míra rozvodovosti pohybovala kolem 31 000 rozvodů. Nejvyšší počet rozvodů byl zaznamenán v roce 1997, kdy se nechalo rozvést 32 465 manželských párů (Vývoj rozvodovosti v České republice v letech 1989 – 2001).

Podle mezinárodních srovnávacích studií, jak uvádí Matoušek a Kroftová (1998), mají děti, které jsou vychovávány pouze jedním rodičem, ve škole o něco horší výsledky, více psychických a zdravotních problémů, ale především mají více střetů se zákonem, než děti, které vyrůstají v úplné rodině. Dále výzkum říká, že pokud ve společné domácnosti žije i pokrevní otec, mají potom chlapani menší sklony páchat přestupkovou a trestnou činnost.

Tématem bakalářské práce je: Záškoláctví studentů středních škol ve Zlínském kraji.

Bakalářská práce je tvořena částí teoretickou a částí praktickou. Teoretická část se zabývá faktory, které působí na jedince, pojetím záškoláctví, dalšími poruchami chování a opatřeními proti záškoláctví.

Praktická část se věnuje výzkumu záškoláctví, který byl realizován na třech středních školách (dále jen SŠ) ve Zlínském kraji.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 FAKTORY PŮSOBÍCÍ NA VÝVOJ A CHOVÁNÍ JEDINCE

Je všeobecně známé, že na jedince působí od počátku jeho života několik faktorů. V první řadě je to rodina, poté následuje škola a neméně důležitým faktorem je volný čas. Předtím, než budou popsány zmínění činitelé, bude vymezeno nejprve období dospívání.

Dospívání je pro každého mladého člověka velmi náročným a bouřlivým obdobím, v němž se musí vypořádat s proměnami, jako je změna postavy, vývoj sekundárních pohlavních orgánů, prohlubování hlasu u chlapců, příchod první menstruace u dívek, schopnost reprodukce.

Úkolem mladých lidí jak uvádí Vágnerová (2005a), je zvládnout svou vlastní proměnu, vytvořit si uspokojivou a zralejší formu vlastní totožnosti a dále dosáhnout přijatelného sociálního postavení. Mezi další úkoly dospívání patří také změna hodnot, zájmů, sociálních vztahů, postojů, duševní činnosti, atp.

Odborníci, kteří se věnují problematice ontogeneze, se shodují celkově na čtyřech vývojových úkolech, které by měli adolescenti zvládnout, aby pokročili k úspěšnému pokračování v dalším životním cyklu. Jedná se o separaci od primární rodiny, dále o dosažení dospělé sexuality, získání sociální a pracovní kompetence a nakonec o dosažení osobní identity (Zášková, 1998).

Období dospívání začíná u každého jedince odlišně, ale z pravidla to bývá kolem 11. roku a končí kolem 20. roku života. Dospívání je období, kdy děti přestávají být dětmi, ale zároveň se ještě nestávají dospělými. Je to období, kdy opouštějí základní školu (dále jen ZŠ) a vybírají si, jakou životní dráhou by se chtěli ubírat v budoucnu. Musí se připravit na to, že si za pár let budou muset hledat práci, životního partnera, že budou zakládat rodinu a stanou se manželi a rodiči. S příchodem 15. roku přichází také odpovědnost za vlastní činy. Dospívající si tedy musí dávat velký pozor, na to, co dělají. Už to nejsou malé nerozumné děti, které nevěděly, že to, co udělaly, bylo špatné. Dospívající mají také svá práva a povinnosti. K oběma pojmům však přistupují odlišně. Dospělým dávají najevo, že mají právo na to a na to, ale že mají i nějaké povinnosti, na to raději zapominají. Dospívající se chtějí stát co nejrychleji dospělými a vůbec si neuvědomují, co jim jejich věk přináší. V zásadě nemají žádné starosti kromě školy a lásek. Je to období, kdy si mohou užívat ještě bezstarostně volného času, mohou se věnovat svým koníčkům a užívat si života. S přibývajícím věkem a novými povinnostmi totiž přicházejí také nové a větší starosti, které jim přinášejí nové role, které se musí naučit

hrát. Jsou to role zaměstnanců nebo zaměstnavatelů, role manželů a rodičů, kteří se musí postarat o to, aby zabezpečili svou rodinu.

1.1 Rodina a rodinná výchova

Existuje celá řada definic a výkladů pojmu rodina, protože každý odborník se na rodinu dívá z jiného úhlu pohledu. Následující autoři definují rodinu takto:

Například ve *Velkém sociologickém slovníku* je rodina definována jako: „Obecně původní a nejdůležitější společenská skupina a instituce, která je základním článkem sociální struktury i základní ekonomickou jednotkou (Maříková a kol., 1996, s. 940).“

Dále Střelec (2005, s. 109) nabízí tuto definici rodiny: „Rodinou se zpravidla rozumí malá sociální skupina, která vzniká manželstvím a umožňuje vzájemné soužití mezi manželskými partnery, soužití rodičů a jejich dětí utváření vztahů mezi příbuznými a vztahů mezi rodinou a společností.“

Čačka (2000, s. 301) se vyjadřuje o rodině takto: „Rodina je primární skupinou, kterou si sice nevybíráme, ale vztahy v ní jsou pro každého tím nejvýznamnějším a široce i hluboce formujícím sociálním prostředím.“

Na rodinu můžeme také nahlížet jako na: „Základní, primární a neformální sociální skupinu, která má různou velikost, je různě vnitřně strukturovaná a má rozličné vazby na společnost (Knotová, 2004, s. 26).“

Rodina je instituce, jejíž součástí jsou oba rodiče spojení svazkem manželským a jejich děti. Rodina je nejdůležitějším zdrojem norem, hodnot, životních zkušeností a poznatků a je to také prostředí, v němž se všichni učí hrát základní životní sociální role, jako jsou role například dcery, sestry, vnučky. Povinností rodičů je zabezpečit dítě po všech stránkách tak, aby v žádném ohledu nestrádalo a nedošlo k zanedbání péče.

Rodina plní několik významných funkcí. Jedná se o **funkci biologicko-reprodukční**, která má zabezpečit existenci dalších generací, **ekonomická funkce** ukládá rodičům povinnost materiálně zajistit své potomky, **výchovná funkce** má zajistit, aby došlo k všestrannému formování osobnosti dítěte, **emocionální funkce** je pro život dítěte v rodině velmi důležitá, protože zajišťuje milující prostředí. Kvantitativní a kvalitativní naplnění těchto významných funkcí rodiny je závislé na společenských podmínkách a na rodinné struktuře. Znamená to, že funkce rodiny ovlivňují například hospodářství, politika, kultura, sociální

vztahy a postoje členů rodiny, věkové složení a velikost rodiny, vzdělání rodičů (Grecmanová, 2003).

Rodina je první a hlavně nejdůležitější prostředí, kde se dítě setkává s výchovou. Výchova dítěte je právem a povinností všech rodičů. Ne všechny děti mají však to štěstí, že vyrůstají ve své rodině. Mohou také vyrůstat u svých adoptivních rodičů, pěstounů, v dětských domovech nebo ústavech. Rodinná výchova má pro každého jedince velice důležitý význam, protože při rodinné výchově dochází k formování osobnosti člověka. Rodiče by měli být svým dětem dobrým příkladem. Tím, jak se chovají a jaký dávají svým dětem příklad, ovlivňují své potomky v mnoha směrech. Ovlivňují jejich pohled na svět a naši společnost, ovlivňují jejich chování, ovlivňují to, jak přijímají odlišnosti jiných lidí, jako je barva kůže, náboženské vyznání, handicap, a tak dále. Důležitou roli při výchově dětí určitě hraje i věk rodičů, jejich zralost, zkušenosti, vzdělání a to, zda je dítě vychováváno oběma rodiči nebo jen jedním.

Existují rodiny vlastní a nevlastní a rodiny úplné a neúplné. **Rodina vlastní** je ta rodina, kde jsou děti spojeny s rodiči pokrevním poutem. Naopak v **rodině nevlastní** nejsou děti a rodiče pokrevními příbuznými. **Úplnou rodinu** tvoří oba rodiče a jejich děti. V **neúplné rodině** figuruje jen jeden rodič a jeho děti. To, v jaké rodině dítě vyrůstá, ho také hodně ovlivňuje.

Ve výchově mohou rodiče uplatňovat čtyři druhy výchovných stylů. Je to **styl autoritativní**, kdy rodiče od svých dětí vyžadují rozumné chování, odpovídající jejich schopnostem a věku. Rodiče se o děti starají, zajímají se o jejich názory a city. Rodiče preferující **autoritářský styl** neuznávají oboustrannou komunikaci a prosazují si svou. Od svých dětí vyžadují naprostou poslušnost a úctu. Rodiče uplatňující **shovívavý styl** výchovy toho po dětech mnoho nechtějí. Posledním stylem je **styl zanedbávající**, kdy se rodiče příliš nestarají o to, co jejich děti dělají, protože jsou příliš zaneprázdnění (Fontana, 2003).

Rodiče a rodinná výchova mají také nemalý vliv, na záškoláctví dětí a dospívajících. Kyriacou (2005), uvádí studie Grahama a Bowlinga, které odhalily, že rodinný vliv je nejzávažnějším důvodem, který zapříčiňuje záškoláctví dětí. Podle jmenovaných, mívají záškoláci častěji nedobré vztahy s rodiči. Rodiče mnohdy netuší, kde a s kým se jejich děti pohybují a co dělají. Studie dále tvrdí, že za záškoláctvím stojí především špatná rodinná

péče a nezodpovědný přístup rodičů ke vzdělání svých dětí. Pokud rodinná výchova neplní svou funkci a selhává, umožňuje delikventní chování mládeže.

Je velmi důležité, jestli dítě vyrůstá v úplné nebo neúplné rodině.

„Děti vychovávané jen jedním z rodičů (ve všech zemích jsou to ve zdrcující většině matky) mají podle mezinárodních srovnávacích studií, jež jsou dnes k dispozici, o něco horší výsledky ve škole, víc zdravotních a psychických problémů a také více střetů se zákonem než děti ze srovnatelné socioekonomické vrstvy, které vyrůstají s oběma rodiči. Přítomnost otce v rodině soudobý výzkum jasně ukazuje jako faktor, který brání delikvenci syna. Chlapci žijící ve společné domácnosti s vlastním otcem mají významně menší sklon přestupovat meze zákona než chlapci žijící bez otce či s nevlastním otcem (Matoušek, Kroftová, 2003, s. 40).“

1.2 Škola a její úkoly

„Školní výchova se začala realizovat v době, kdy se lidstvo začalo sdružovat ve větší celky, odstoupilo od kočovného způsobu života, rozšířilo obzor svého poznání a odhalilo tajemství písma. Tehdy se stala škola vedle rodiny druhým hlavním střediskem výchovy (Grecmanová, 2003, s. 31).“

Škola a její prostředí, se podílí na utváření lidské osobnosti. Žáci zde získávají nové vědomosti, dovednosti, zkušenosti a návyky. Nástupem do školy, končí bezstarostný čas, který děti věnovaly jen hrám. Musí se naučit sedět několik hodin v klidu a pozorně poslouchat učitelův výklad. Žáci musí přijmout svou novou roli žáka a povinnosti s ní spojené, učitele musí přijmout jako novou autoritu, a školní řád jako „písmo svaté“. Škola a její prostředí, přináší svým žákům mnoho příjemných ale i nepříjemných zážitků. Každému přináší škola něco jiného. Mnozí žáci si v ní najdou nejlepší kamarády ale také třeba největší nepřátele. Nejdůležitějšími úkoly školy je však žáky vzdělávat a vychovávat.

Škola v žácích rozvíjí ty schopnosti, které společnost považuje pro další život za nezbytné. Každý člověk si vytváří ke škole jiný vztah. Vztah ke škole se dá vykládat jako transformovaný vztah k celé společnosti, tedy i k jejím normám a hodnotám a také k vlastnímu postavení, které zde adolescent zaujímá. Mnohé skupiny adolescentů chtějí žít jiným způsobem života a mají ideologii, která je vede k nepřijetí standardních hodnot a norem, což se může projevit odmítnutím vzdělání jako hodnoty většiny lidí (Vágnerová, 2005a).

Škola se má kromě vzdělávání a vychovávání věnovat také předcházení a odhalování delikventního chování žáků a sociálně patologických jevů, které se ve školním prostředí také často vyskytují. Mezi tyto patologické jevy řadíme šikanování, divácké násilí, rasismus, užívání návykových látek, gambling, záškoláctví, kriminalitu, a jiné (Smutková, 2007).

Kriminálnímu vývoji může napomáhat nebo naopak bránit reakce školy na zjištěné asociální chování žáků. Způsob vyšetřování a udílení sankcí, jsou pro žáky důležitou informací o tom, jak škola dbá důstojnosti každého jednotlivce, do jaké míry jsou „pravidla hry“ dodržována a zda se všem žákům „měří stejným metrem“ (Matoušek, Kroftová, 2003).

1.3 Volný čas a vrstevnické skupiny

Volný čas, je čas, který lidé nevěnují práci ani školním povinnostem. Je to čas, který patří jen jim. Ve volném čase si může člověk dělat to, co sám chce. Může se věnovat svým koníčkům, být s přáteli nebo vůbec nic nedělat a o nic se nestarat.

„Pod pojem volný čas se běžně zahrnují odpočinek, rekreace, zábava, zájmové činnosti, zájmové vzdělávání, dobrovolná společensky prospěšná činnost i časové ztráty s těmito činnostmi spojené. Z hlediska dětí a mládeže do volného času nepatří vyučování a činnosti s ním související, sebeobsluha, základní péče o zevnějšek a osobní věci, povinnosti spojené s provozem rodiny, domácnosti, výchovného zařízení i další uložené vzdělávání a další časové ztráty (Pávková, Hájek, Hofbauer, 2002, s. 13).“

Je velmi důležité, aby děti byly již ve školním věku směřovány tak, aby vhodně využívaly svého volného času. Volný čas nejprve tráví děti se svými vrstevníky převážně venku, na ulicích a na dětských hřištích. Rodiče však mají dětem nabídnout i jinou formu trávení volného času, ať už v nějakém výtvarném nebo dramatickém kroužku, tak v nějakém sportovním oddíle. V současné době je tolik možností, jak využívat volný čas, že si může vybrat každé dítě, co by se mu líbilo. V žádném případě nemají rodiče nutit chodit dítě do houslí, když dítě baví hrát fotbal.

Volný čas plní také určité funkce. Jedná se o **funkci výchovně vzdělávací**, na niž je kladen velký důraz. Jejím úkolem je rozvíjet schopnosti dětí a mládeže, má uspokojovat jejich zájmy a potřeby a má formovat postoje a morální vlastnosti. **Funkci zdravotní** plní instituce pro výchovu mimo vyučování. Tyto instituce přispívají k usměrňování režimu dne

tak, aby pomáhal vytvářet zdravý životní styl. **Funkce sociální** zbavuje zaměstnané rodiče do jisté míry starostí v době, kdy jsou v práci (Pávková, Pavlíková, Hrdličková, 2002).

Mezi instituce, které zajišťují výchovu mimo vyučování, patří například školní družiny a školní kluby, střediska pro volný čas, domovy mládeže, základní umělecké školy, jazykové školy. Tyto instituce vystupují, jako prevence před rozvojem nevhodného patologického chování. Instituce zajišťující výchovu mimo vyučování však nejsou stoprocentní zárukou, toho, že se jedinec nebude chovat patologicky. Zkušenosti z autorčina blízkého okolí jsou takové, že láska ke koňům, k fotbalu, výtvarnému umění či orientačnímu běhu, může být stejně velká, jako láska k cigaretám, alkoholu a jiným drogám. I přesto, že se dospívající věnují svým koníčkům, mohou se dostat do party vrstevníků, která je stáhne s sebou. Autorka práce se domnívá, že hodně záleží na tom, jaký člověk je, jaké upřednostňuje priority, a jak moc je ovlivnitelný a zásadový.

Vrstevnické party, s jejichž členy se dospívající ztotožňují, ovlivňují vznik delikventního chování mladých lidí. Delikventní party u nás často vznikají z podskupin mladých jedinců, kteří se dobře znají zpravidla z jedné instituce. Tyto skupinky mladých lidí se pak buď úplně vymknou sociální kontrole a přestanou chodit například do školy. Dále si vytvoří vlastní hodnotový systém a chovají se vysoce autonomně. Nevhodné trávení volného času například v hernách, může způsobit to, že jedinci přijdou o značnou část peněz, a tak si další zdroje obstarají drobnými krádežemi. Ke kriminální činnosti může vést jedince, nebo i celé party také nuda (Matoušek, Kroftová, 2003).

To vše mnohdy vede k problémům s chováním. Jedním z nich je také problém záškoláctví, kterému se bude autorka v bakalářské práci dále věnovat.

1.4 Příčiny ovlivňující vznik záškoláctví

Současné příčiny záškoláctví lze hledat v již výše zmíněných činitelích, kterými jsou rodina, škola a volný čas. Autoři (například Čech, Fontana, Sovák) uvádějí různé důvody záškoláctví, ale v zásadě jsou si podobné a proto autorka práce vybrala a vypsala ty nejčastější.

Vliv rodinného prostředí na záškoláctví: Záškoláctví se může vyskytnout u dětí, o které rodiče nejeví dostatečný zájem a je jim jedno, jestli dítě školu navštěvuje nebo ne. Někteří rodiče důležitost vzdělání podceňují, a taky jim nezáleží, zda dítě chodí do školy. Jiní rodiče své děti do školy neposílají, protože si tak například vyřizují účty se společností.

Jindy rodiče nechají dítě doma, protože potřebují ohlídat mladšího nemocného sourozence nebo chtějí doma nebo v práci s něčím pomoci. Důvodem záškoláctví může být také nevhodné a nesprávné výchovné působení rodičů. Rodiče, kteří jsou velmi nároční a požadují po svých dětech nejlepší výsledky, je za školní neúspěch trestají.

Vliv školního prostředí na záškoláctví: Žáka k záškoláctví může přimět jeho nezralost, kdy ještě není připraven zařadit se do školního procesu, nebo naopak jeho mimořádné nadání, kdy se ve škole nudí, protože probíranou látku dávno zná a ovládá. Nemá možnost se dále rozvíjet, a protože se při vyučování nudí, rozhodne se jít za školu. Někteří žáci mohou mít pocit, že se jim škola dostatečně nevěnuje, nebo že jsou jí dokonce odmítáni. Žákům může vadit systém hodnocení a osnovy, které jsou podle nich nedostatečně přizpůsobeny jejich zájmům a potřebám. Vysoké požadavky školy nebo učitele, mohou také přimět žáky, aby se vyhnuli škole. Důvodem, proč nejít do školy, bývají také často špatné vztahy se spolužáky, kdy jsou kolektivem odmítáni, ignorováni nebo některými jedinci šikanováni. Někdy žáci nemusí být přijati svými spolužáky díky svému handicapu. Špatné vztahy mohou mít žáci i s některým učitelem, který je při každé příležitosti potrestá, vyzkouší a nespravedlivě ohodnotí. Příčinou záškoláctví je také nuda v hodinách, neoblíbenost některých předmětů, předem ohlášená písemka, přísná atmosféra ve škole nebo školní fobie.

Vliv volného času na záškoláctví: Nevhodné trávení volného času v závadových partách je také častou příčinou záškoláctví.

2 ZÁŠKOLÁCTVÍ

Pokud žák nebere záškoláctví jako zábavu a dobrodružství, tak se snaží pravděpodobně vyhnout něčemu nepříjemnému, co ho ve škole může potkat. Záškoláctvím se může žák snažit například uniknout zkoušení, na které není připravený. Chce se vyhnout špatné známce, a také chce předejít nepříjemné situaci, která by se doma později odehrávala. Za špatnou známku by totiž mohl být rodiči nějakým způsobem potrestán. Rodiče by mu mohli zakázat třeba počítač nebo by ho potrestali fyzicky.

„Záškoláctví však nemusí být jen obranným mechanismem. Mnohdy je spíše projevem nerespektování příslušných sociálních norem. Může být výrazem neochoty nebo neschopnosti akceptovat povinnost, která nepřináší aktuální uspokojení. Někdy vzniká jako důsledek odlišného socializačního vývoje a je signálem trvalejší změny adaptačních mechanismů (Vágnerová, 1995, s. 48).“

Podle Nývltové (Hudecová, 2007), může být záškoláctví chápáno v širším a v užším slova smyslu. V tom širším slova smyslu, je záškoláctví charakterizováno jako neodůvodněná absence žáků, bez ohledu na jejich počet a bez ohledu na motivy. V užším slova smyslu se jedná o jednu z poruch chování, jejímž základem je narušený osobní vztah k učení a ke škole.

Jak uvádí Hudecová (2007), považují někteří autoři záškoláctví za sociálně patologický problém. Záškoláctví je podle nich výchovně problémové chování, které se neslučuje s normami a zvyky společnosti. Za velmi důležitou se považuje skutečnost, že od záškoláctví, je jen kousek k dalším, neméně závažným způsobům deviantního chování.

Kyriacou (2005) uvádí, že záškoláctvím trpí celá společnost, nejen ten, kdo se záškoláctví dopouští. Díky špatným studijním výsledkům se tito záškoláci špatně uplatňují v životě a mohou se dát i na cestu zločinu.

Autorka práce se domnívá, že školáci, kteří se vyhýbají škole, se snaží před rodiči své absentérství ve škole co nejdéle utajit. Omluvenky, které předkládají třídním učitelům, si píšou sami a zatím, co byli údajně u lékaře, tak se toulali ulicemi města, nebo se možná dokonce chovali asociálně. Samozřejmě se může stát, že školáci se svým záškoláctvím před rodiči netají, a dokonce se s nimi na něm i domluví, jak se i ukázalo z dotazníkového šetření, jehož výsledky jsou zaznamenány v praktické části.

2.1 Definice záškoláctví

V literatuře se setkáváme s různými úhly pohledu na fenomén záškoláctví a jeho vlastní definování.

Například *Pedagogický slovník* definuje záškoláctví jako „zvláštní případ absentérství. Jev, kdy se žák úmyslně, bez omluvitelného důvodu a bez vědomí, popřípadě souhlasu rodičů se nezúčastňuje vyučování a zdržuje se mimo domov. Má zpravidla souvislost se školní neúspěšností žáka (Průcha, Walterová, Mareš, 2003, s. 310).“

Oproti tomu *Defektologický slovník* uvádí, že záškoláctví je „ve významu speciálně pedagogickém porucha vztahu k učení, která může být znakem defektivy.“ Dále se ve slovníku uvádí: „Za záškoláctví se považuje opakovaná neomluvená absence žáka na vyučování v rozsahu desítek až stovek zameškaných hodin, aniž se žák snaží je omluvit (Sovák a kol., 2000, s. 410, 411).“

Čech (2004, s. 115) se vyjadřuje o záškoláctví takto:

„Záškoláctvím („chozením za školu“) bývá označován přestupek žáka, který úmyslně zanedbává návštěvu školy. Je chápáno jako porušení školního řádu, ale ve skutečnosti jde o provinění proti školskému zákonu, který obsahuje ustanovení o povinné školní docházce. Nezřídká je spojeno s dalšími sociálně patologickými jevy, které mají neblahý vliv na osobnostní vývoj jedince.“

Hudecová (2007, s. 292) popisuje záškoláctví následující definicí: „Je to jav, keď žiak úmyselne vynecháva školskú dochádzku. Nezúčastňuje sa vyučovania bez ospravedlnenia a veľmi často aj bez vedomia prípadne súhlasu rodičov.“

2.2 Fáze záškoláctví

Rozlišují se 3 fáze záškoláctví. Jsou jimi latentní a experimentální fáze, manipulativní a reaktivní fáze a stupňovaná a fixovaná fáze.

Latentní a experimentální fáze

Období latence: Žák přemýšlí o cíleném zameškání školy a hledá způsob, jak by legalizoval svou nepřítomnost. Latentní fáze vrcholí získáním omluvenky.

Období experimentu: Dobu za školou vnímá žák jako dobrodružství, o kterém ví, že bude mít své následky.

Manipulativní a reaktivní fáze

Manipulativní fáze: Dítě nejde do školy s formálním odůvodněním, že mu například není dobře, protože již dopředu ví, že rodiče jeho výmluvě uvěří a vyhoví mu.

Reaktivní varianta: Latentní záškoláctví dosáhne negativního (ponížení žáka před ostatními spolužáky) nebo pozitivního podnětu (zábavné dopoledně s přáteli). Žák reaguje velmi emocionálně až zkratkovitě. Uvědomuje si, že porušil normy a snaží se nalézt způsob, jak napáchané škody minimalizovat a alespoň nějaké neomluvené hodiny se snaží zlegalizovat.

Stupňovaná a fixovaná fáze

Období stupňování: Pokud má školák z absence ve škole nejprve nějaký pozitivní zážitek než negativní, je zde tendence, že se frekvence absencí bude zvyšovat. Postupem času začne být legalizování zmeškaných hodin nereálné a žák rezignuje. Nastává fáze, kdy si jedinec uvědomuje důsledky svého chování ale už není schopen si sám pomoci bez spolupráce s odborníky.

Období fixování: Chození za školu se stává „životním stylem“ žáka (Záškoláctvo - informativny materiál pre rodičov).

2.3 Typologie záškoláctví

Členění záškoláctví podle Hudecové (2007):

Záškoláctví u celkově problémových jedinců: Záškoláctví se vyskytuje u takových problémových žáků, kteří ve třídě patří často k těm nejslabším. Tito žáci mívají konflikty s ostatními žáky ve třídě, podvádějí, lžou, chovají se agresivně a celkově se o školu nezajímají.

Záškoláctví u jedinců ze sociálně znevýhodněného prostředí: U dětí, které žijí v nevyhovujících životních podmínkách, dochází k zanedbávání výchovy a vzdělávání. Rodiče bývají často nezralí, problémoví a nevzdělaní a nedokážou se dostatečně vhodně o své děti postarat. Z tohoto důvodu u dětí vzniká emocionální deprivace.

Záškoláctví jako porušování sociální normy: Zákon o rodině jasně říká, že rodiče musí vychovávat dítě k povinnosti navštěvovat školu. Pokud rodiče tuto povinnost nedodrží a dojde k záškoláctví, došlo k porušení zákona rodiči.

Bakošová (Hudecová, 2007), člení záškoláctví dále do následujících dvou bodů:

Záškoláctví jako reaktivní akt: Impulzivním únikem řeší dítě nepříjemnou situaci. Motivem tohoto úniku bývá například šikana, izolovanost nebo strach z neúspěchu.

Záškoláctví jako zábava: Tento typ záškoláctví se vyskytuje u žáků, kteří obvykle nejsou problémoví. Tito žáci z pravidla před ničím neutíkají. Útěkem ze školy je důvod, že chtějí zažít něco příjemnějšího. Čas za školou tráví se svými kamarády.

2.4 Kategorie záškoláctví

Kyriacou (2005) uvádí tyto hlavní kategorie záškoláctví:

Pravé záškoláctví: Žák do školy nechodí, ale rodiče o tom nemají ani tušení.

Záškoláctví s vědomím rodičů: Rodiče vědí o tom, že jejich dítě do školy nechodí, i když k tomu nemá žádný oprávněný důvod. Někdy je v tom dokonce sami podporují, když svého potomka nechají doma, například když slaví narozeniny, nebo když potřebují, aby jim s něčím pomohl.

Záškoláctví s klamáním rodičů: Dítě přesvědčí rodiče, že je mu špatně, a proto nemůže jít do školy. Ve skutečnosti mu nic není ale jen si hledá důvod, jak se vyhnout například zkoušení.

Útěky ze školy (interní záškoláctví): Útěk ze školy spočívá v tom, že žák přijde do školy, nechá si zapsat přítomnost, ale v průběhu dne se na nějakou dobu vytratí. Buď zůstává v prostorách školy, nebo odejde pryč.

Odmítání školy: Už jen představa každodenního docházení do školy způsobuje některým žákům psychické potíže. Žáci se obávají například šikany, nebo nezvládnutí učiva, které považují za náročné.

3 DALŠÍ PORUCHY CHOVÁNÍ

Mezi poruchy, které nějakým způsobem souvisí se záškoláctvím, patří například útěky z domova, toulání, školní fobie, separační úzkostná porucha, trestná činnost mládeže.

3.1 Útěky z domova

Vágnerová (2005b) rozlišuje reaktivní impulzivní útěky a chronické útěky z domova.

U **reaktivních impulzivních útěků** se jedná o zkratkové jednání na nezvládnutou situaci buď doma, nebo ve škole. Smyslem těchto útěků, může být strach dítěte před trestem. Útěk může být považován jako signál, varování nebo zoufalství. Po útěku se chce většina dětí domů vrátit.

Chronické útěky z domova vyplývají obvykle z dlouhodobých problémů. Lze je charakterizovat jako opakované, a často plánované, kdy dítě většinou netouží po návratu domů. Chronické útěky se týkají především dětí z nefunkčních narušených rodin, kde se může vyskytovat i týrání a zneužívání. Vzácněji mohou pak tyto útěky souviset s patologickým vývojem dětské osobnosti (například z důvodu duševního onemocnění), kdy je takové dítě běžným způsobem prostě nezvládnutelné.

Kde hledat pomoc: Linka vzkaz domů

Linku vzkaz domů mohou využít ty děti, které o útěku z domova uvažují, dále děti, které již z domova utekly a rodiče, kterým dítě uteklo. Dovolat se na linku mohou děti nebo rodiče mezi 8 a 22 hodinou každý den v roce. Linka je bezplatná a dostupná z pevné linky a to na telefonním čísle 800 111 113. Volat se dá také z mobilního telefonu podle běžných tarifů na mobilní číslo 724 727 777. Linka vzkaz domů je provozována Sdružením Linky bezpečí pod finanční záštitou Nadace Naše dítě.

Linka vzkaz domů slouží dětem které:

- utekly z domova nebo z ústavního zařízení,
- byly vyhozeny z domova,
- mají obavu se vrátit zpět domů, protože např. dostaly špatnou známku.

Linka vzkaz domů nabízí také pomoc rodičům, jejichž děti utekly z domova. Pro své děti mohou na lince nechat vzkaz, aby se nebály a vrátily se zpět k rodičům.

Linka vzkaz domů může dítěti nabídnout:

- anonymitu a bezpečné prostory, kde se dítě může se vším svěřit,
- předání vzkazu rodičům či osobě blízké,
- propojení dítěte s rodiči telefonickou konferencí, kdy se na telefonu nachází současně konzultant, rodič a dítě,
- kontakt na potřebné zařízení jako je např. krizové centrum nebo sociální pracovníce (Dítě na útěku; Změna provozu na Lince vzkaz domů).

3.2 Toulání

Vyznačuje se dlouhodobým opuštěním domova, které často navazuje na útky. Je známkou slabé citové vazby k zázemí, na němž jedinci nezáleží, protože se jedná o zázemí dysfunkční. Toulání se vyskytuje u starších dětí, které se již o sebe dokážou více postarat. Jedinci, kteří se toulají, často kradou, nebo se z nich stávají prostituti. V některých případech bývají k těmto činům zneužíváni. Je zde také velká pravděpodobnost, že se začnou oddávat alkoholu a drogám. Díky toulání se u těchto jedinců zvyšuje pravděpodobnost, že nebudou schopni zařadit se do normálního života, nenajdou si stálé zaměstnání a stanou se z nich bezdomovci (Vágnerová, 2005b).

Od záškoláctví je dále třeba také rozlišit školní fobii a separační úzkostnou poruchu.

3.3 Školní fobie

Školní fobii neboli strach ze školy postihuje často ty děti, kterým se ve škole daří a dosahují dobrých výsledků. Děti trpící školní fobií, se nepřiměřeně obávají například toho, že selžou a dostanou špatnou známku. Mohou mít však také strach z některého ze svých učitelů nebo spolužáků. Fobie ovlivňuje to, jak se dítě chová a také to, jaké podává výkony ve škole. Když mají jít děti do školy, začnou se u nich projevovat různé potíže. Trpí poruchami spánku, a nemohou večer usnout nebo se v průběhu noci budí, nejsou schopny nic sníst, trpí nevolnostmi nebo i zvrací. Počátek této poruchy může být často hledán v rodinném prostředí. Školní fobii mohou být postihnuty ty děti, o které pečují rodiče velice dobře. V případě, že se školní fobie projeví u jedince až v období dospívání, může to být signálem, nějakých vážných problémů. Dospívající může mít pocit ohrožení ve školním prostředí (Martin, Waltmanová-Greenwoodová ed., 1997; Vágnerová, 2005b).

Strach může být u dětí i dospívajících vyvoláván následujícími činiteli:

- náročný a necitlivý učitel,
- pro dítě obtížný druh studia,
- nějaká školní aktivita, která je pro žáka podle jeho úsudku nesnadná a vyvolává v něm strach – například se může jednat o čtení nahlas, přednes referátu a tak podobně,
- možná hrozba šikany ve škole či cestou do školy nebo ze školy,
- narušené školní prostředí, kde se objevuje násilí.

Na školní fobii nás mohou upozornit například tyto projevy dítěte:

- dítě je čím dál víc pasivnější, ponořené do sebe, zakřiknuté, roztěkané, stále více se obává různých školních činností,
- ve škole se snaží vzbudit pozornost, častěji se pere či pláče,
- někdy řeší dilema mezi tím, zda zůstat doma nebo jít do školy, aby mu něco důležitého neuniklo,
- ve škole si vymýšlí nejrůznější důvody, aby mu bylo umožněno opustit třídu,
- aby nemusel jít žák do školy, pravidelně pláče a vymýšlí si nemoci, které ho postihly,
- dítě je úzkostné,
- u žáka se projevují stavy deprese,
- objevují se také náznaky, kdy se dítě cítí být méněcenné,
- dítě má perfekcionistické sklony a časté sebekritické poznámky (Martin, Waltmanová – Greenwoodová ed., 1997).

3.4 Separační úzkostná porucha

Tato porucha se začíná projevovat kolem 7-8 roku věku dítěte a jedná se o nejběžnější úzkostnou poruchu v dětském věku. Separační úzkostná porucha je charakteristická tím, že dítěti činí velké potíže odloučit se od milovaných osob. Dítě má strach, že se milovaným osobám stane něco zlého nebo že od nich bude odloučeno. Dítě se proto vyhýbá neznámému prostředí a dochází u něj také k odmítání školní docházky. Projevy, které

doprovázejí tuto poruchu, jsou bolesti hlavy nebo žaludku, nauzea, zvracení, a tak dále (Kocourková, 2007).

Podle Traina (2001) je separační úzkostná porucha vyvolána většinou životním stresem a v případech, kdy dojde k odloučení od blízkých osob, přestává dítě normálně fungovat.

Autor dále popisuje, jaký může mít porucha dopad na chování dítěte:

- dítě může mít pocit, že ho blízcí odmítají a že ho nikdo nemá rád,
- začíná vyžadovat nepřetržitou pozornost,
- může mít strach, když zůstane o samotě,
- v neznámém prostředí může mít problémy se spánkem, pokud není na blízku milovaná osoba,
- může trpět nočními můrami,
- může vyžadovat spát s rodiči,
- dítě může odmítat školní docházku.

3.5 Trestná činnost mládeže

Delikvence mládeže není v naší společnosti žádný nový jev a nejedná se o nic výjimečného. Hranici zákona každoročně v ČR překročí tisíce osob mladších 18 let, jak uvádí i statistiky (viz. závěr práce). Jak uvádí Heřmanská (1994), za poslední desetiletí se stal z kriminality mládeže celosvětový problém. Již v roce 1960, byla Organizací spojených národů hodnocena jako velmi vážný společenský problém. V posledním desetiletí 20. století vzrostl podle Matouška a Kroftové (2003) podíl dětských a mladistvých pachatelů v ČR z 13 % na 20 %.

Delikvence vychází z latinského slova deliquens a znamená „ten, který se dopustil přestupku“. Delikvence je společností neakceptované jednání mládeže a je výsledkem jejího nedokončeného biologického, sociálního a morálního rozvoje. Při delikventním chování se může jednat o nějaký delikventní akt, nebo opakující se aktivity delikventního charakteru, anebo také o delikventní způsob života. Při delikventním chování může docházet k méně závažným přestupkům nebo naopak k závažným trestným činům (Smutková, 2007).

Je důležité znát rozdíl mezi přestupkem a trestným činem. Podle § 3 trestního zákona 140/1961 Sb. (2008), je trestným činem čin, který je pro společnost nebezpečný a který je proveden úmyslně, pokud nestanoví zákon jinak. Podle § 2 zákona České národní rady o přestupcích č. 200/1990 Sb. (2008), je přestupkem zaviněné jednání, které ohrožuje a porušuje zájmy společnosti a toto jednání je jako přestupek označeno v tomto nebo jiném zákoně.

Podle českého trestního práva je možné pro trestný čin, respektive provinění stíhat osobu, která je trestně odpovědná. Takovou osobou je dle trestního zákona č. 140/1961 Sb. ve smyslu § 11 osoba, která v době spáchání činu dovršila věku 15 let (2008).

Mezi trestnou činností páchanou osobami mladšími 18 let a osobami dospělými, existují značné rozdíly. Rozdíly jsou způsobeny především díky psychickému a somatickému vývoji, dále vlastnostmi, zkušenostmi a motivy k páčání trestné činnosti. Mladí pachatelé se sdružují spíše ve skupinách a trestnou činnost páchají s ostatními kumpány. Alkohol či jiné návykové látky často odstartují trestnou činnost a chování delikventů je pak mnohem agresivnější. Mladiství svou trestnou činnost dostatečně nepřipravují a neplánují a často se pokouší odcizit předměty, které aktuálně potřebují. Svůj lup si poté ve skupině rozdělí, popřípadě společně utratí (Kriminalita a delikvence - charakteristika).

4 OPATŘENÍ PROTI ZÁŠKOLÁCTVÍ

MŠMT doporučuje podle zákona č. 564/1990 Sb. jednotný postup při omlouvání a uvolňování žáků ZŠ a SŠ z vyučování a při předcházení a postihu záškoláctví na ZŠ a SŠ.

4.1 Způsob omlouvání žákovy nepřítomnosti

Absenci na vyučovací hodině nezletilého žáka ZŠ či SŠ omlouvá zákonný zástupce žáka v souladu s platnými právními předpisy. Zletilý žák se pak omlouvá ze své nepřítomnosti sám. ZŠ i SŠ může, pokud to vnímá jako nezbytné, požadovat doložení o nepřítomnosti žáka z důvodu nemoci od ošetřujícího lékaře. Toto se pak stává součástí omluvenky, která je vystavená zákonným zástupcem nezletilého jedince a to pouze v případě, že nepřítomnost žáka přesáhla tři dny školního vyučování. Ošetřující lékař není oprávněn vydat žákovi potvrzení o nemoci v případě, že se žák k doktorovi dostaví teprve až po nemoci. Lékař nemůže zodpovědně posoudit, jaký byl předchozí stav žáka před jeho návštěvou v době jeho nemoci. Ve výjimečných případech může škola požadovat jako součást omluvenky lékařské potvrzení o žakově nemoci i v tom případě, že jeho nepřítomnost ve škole nepřesáhla tři dny. Třídní učitel informuje výchovného poradce o neomluvených nebo zvýšeně omluvených hodinách a ten tyto údaje poté vyhodnocuje. Výchovný poradce ověřuje věrohodnost omluvených hodin. Formou pohovoru řeší třídní učitel se zákonným zástupcem nebo zletilým jedincem neomluvenou nepřítomnost do součtu 10 vyučovacích hodin. Na tento pohovor zve třídní učitel doporučeným dopisem. Třídní učitel seznámí zákonného zástupce případně zletilého žáka s možnými následky, pokud dojde k dalšímu nárůstu neomluvené nepřítomnosti. Z pohovoru bude proveden zápis, který bude obsahovat způsob nápravy, na kterém se dohodli se zákonným zástupcem, či zletilým žákem. Ředitel školy může v zájmu zjištění pravé příčiny záškoláctví a jejího odstranění, požádat odborníky z oblasti pedagogicko-psychologického poradenství o pomoc. Školní výchovná komise bývá svolávána ředitelem školy při počtu neomluvených hodin nad 10 hodin. Této komise se účastní ředitel školy, třídní učitel, výchovný poradce, zákonný zástupce, zástupce orgánu sociálně-právní ochrany dětí, školní metodik protidrogové prevence, popřípadě další odborníci a zástupce rady školy, v případě, že byla zřízena. Na tuto komisi jsou zákonní zástupci zváni doporučeným dopisem. Průběh a závěr jednání bude písemně sepsán a zúčastněnými osobami bude podepsán. Pokud neomluvená nepřítomnost žáka přesáhne 25 hodin, zašle ředitel školy oznámení o pokračujícím záškoláctví s náležitou dokumentací příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Při

opakovaném záškoláctví v průběhu školního roku, v případě, že byli již zákonní zástupci sankciováni za přestupek dle § 31 odst. 1 z. č. 200/ 1990 Sb., se postupuje druhé hlášení o zanedbání školní docházky a to Policii ČR, kde se bude případ řešit jako trestní oznámení pro podezření ze spáchání trestného činu ohrožení mravní výchovy mládeže (Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví).

4.2 Strategie boje proti záškoláctví

Kyriacou (2005) nabízí například tyto možnosti jak bojovat s neoprávněnou absencí žáků:

Sledování docházky: Škola musí mít připravena opatření, díky kterým bude schopna okamžitě zakročit v případě, že bude mít podezření na záškoláctví. Pomocí individuálních schémat absencí, bude moci identifikovat žáky, kteří pravděpodobně tráví čas místo ve vyučování za školou.

Kontakt prvního dne: Jediným účinným způsobem, jak bojovat se záškoláctvím, je ten, že škola okamžitě nahlásí rodičům nepřítomnost jejich dítěte ve škole. V případě, že je docházka vedena elektronicky, mohou rodiče získat informaci o absenci svého dítěte díky textové zprávě na svůj mobilní telefon.

Kontrola docházky na začátku hodin: Na mnohých školách se praktikuje, že na začátku každé vyučovací hodiny se provádí kontrola docházky, aby se zjistilo, zda nepřibyli nově chybějící žáci. Takto mohou být objeveni případní interní záškoláci.

Zavedení společensky příjemného školního prostředí: Společenské prostředí by mělo působit kladně, ve třídě by měla mezi spolužáky a učiteli a žáky panovat sdílná atmosféra a mezi žáky by se v žádném případě neměla vyskytovat šikana.

Podpora při studijních potížích: Ve škole je nutná atmosféra podpory, která podpoří slabší jedince a pomůže jim například s učením.

Přístup k příslušným osnovám: Absence se sníží v případě, že žáky zaujmou alespoň některé předměty, které se jim budou líbit, a ve kterých budou mít naději na úspěch.

Využití oblíbených předmětů: Některé předměty žáky baví, jiné je naopak nebaví a nudí je. Je nutné žáky poučit o tom, že při neoblíbených předmětech musí být trpěliví a vytrvalí.

Odměna za dobrou docházku: Odměňování problémových žáků za vzornou docházku je osvědčeným nápravným prostředkem. Odměna může být buď symbolická a to, že je žák pochválen nebo hmotná, kdy je žák odměněn nějakou peněžní poukázkou, či vstupenkou na kulturní nebo sportovní akci.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 VÝZKUM ZÁŠKOLÁCTVÍ NA STŘEDNÍCH ŠKOLÁCH ZLÍNSKÉHO KRAJE

5.1 Výzkumný cíl

Cílem empirické části bakalářské práce je zmapovat příčiny záškoláctví studentů SŠ ve Zlínském kraji. Na základě tohoto hlavního cíle, byly stanoveny následující dílčí cíle:

- zmapování četnosti záškoláctví studentů SŠ,
- zjištění postojů rodičů k záškoláctví,
- odhalení příčin záškoláctví,
- zjištění způsobu trávení volného času za školou,
- zmapování páchaní protiprávního jednání studentů SŠ proti zákonu.

Z dílčích cílů vplynuly tyto výzkumné otázky (dále jen VO):

- VO1: Jaká je četnost záškoláctví studentů SŠ?
- VO2: Jaké jsou postoje rodičů k záškoláctví studentů?
- VO3: Jaké jsou příčiny záškoláctví?
- VO4: Jakým způsobem tráví studenti volný čas za školou?
- VO5: Dochází u studentů SŠ k protiprávnímu jednání proti zákonu, a jakým způsobem?

5.2 Metoda výzkumu

Za metodu výzkumu byl zvolen anonymní dotazník (příloha 3), díky kterému je možné získat mnoho informací za krátkou dobu. Dotazník je tvořen třemi částmi tak, jak uvádí Gavora (2000). První, vstupní část obsahuje hlavičku s objasněním cíle dotazníku a s pokyny, jak postupovat při vyplňování dotazníku. Druhou část dotazníku tvoří samotné otázky. Třetí část obsahuje poděkování za spolupráci. Dotazník, který studenti SŠ vyplňovali, obsahuje 20 uzavřených otázek, 3 polootevřené otázky a 7 otevřených. Celkový počet otázek je tedy 35 včetně 5 informačních otázek.

5.3 Průběh výzkumu

- dny konání výzkumu: 23. 3., 25. – 27. 3. 2009
- výzkumný vzorek tvoří: studenti SŠ ve Zlínském kraji
- vybrané školy pro výzkum: jedno gymnázium (dále jen GYM), jedna SŠ, jedno střední odborné učiliště (dále jen SOU)
- celkový počet respondentů: 187
- počet dívek: 103 (tj. 55%)
- počet chlapců: 84 (tj. 45%)

Výzkum se konal ve dnech 23. 3., 25. – 27. 3. 2009 a to na třech SŠ ve Zlínském kraji. Jednalo se o jedno GYM, jednu SŠ a jedno SOU. Po dohodě s řediteli popřípadě výchovnými poradci, byly školy v domluvený den a čas navštíveny a do vybraných tří tříd vždy na začátku vyučovací hodiny rozdány za přítomnosti vyučujícího dotazníky. Studenti byli seznámeni s důvody prováděného výzkumu a s postupem, jak postupovat při vyplňování dotazníku, aby nedošlo k žádným nesrovnalostem. Návštěva školy a osobní kontakt se studenty umožnil autorce práce stoprocentní návratnost dotazníků. I přestože osobní návštěva všech škol byla časově trochu náročná, pro výzkum to bylo nezbytné. Byla zde možnost, že by studenti dotazníky vyplnili na počítačích a poslali je na e-mailovou adresu. Autorka práce se však obávala toho, že pokud nebude přítomna, studenti nebudou mít jistotu, ke komu se vyplněné dotazníky dostanou. Další obavy plynuly z případné zbytečné spolupráce studentů, a dále z toho, že by si studenti vymýšleli, a nebrali výzkum vážně. Pro udržení disciplíny, byl ve zkoumané třídě přítomen také vyučující. Přesto zde existuje možnost, že někteří studenti vyplnili dotazník nepravdivě a to i přes jeho anonymitu. Proto mohou být výsledná data trochu nepřesná a nemusejí zcela odpovídat skutečnosti. Data mohou být také zkreslená díky nepřítomnosti některých studentů, kteří dotazník nevyplnili, protože nebyli zrovna z různých důvodů přítomni (nemoc, školní soutěž, záškoláctví,...).

5.4 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Data získaná z dotazníkového šetření byla vyhodnocena pomocí tabulek četností a následně převedena do grafů. Dotazník odpovídá na VO a je rozdělen do skupin podle

jednotlivých dílčích cílů. V bakalářské práci jsou skupiny dotazníku značeny skupina A až skupina F.

- Skupinu A tvoří demografické (informační) otázky. Ty se nachází v dotazníku na konci. Je to z toho důvodu, aby, jak říká Chráska (2007), se jich studenti hned v úvodu dotazníku nepolekali a nepochybovali o naprosté anonymitě dotazníku.
- Skupina B je tvořena otázkami, které mapují četnost záškoláctví studentů SŠ.
- Skupina C zjišťuje postoje rodičů k záškoláctví.
- Skupina D odhaluje příčiny záškoláctví.
- Skupina E a F se prolínají a zjišťují způsob trávení volného času a mapují páchaní protiprávního jednání studentů SŠ proti zákonu.

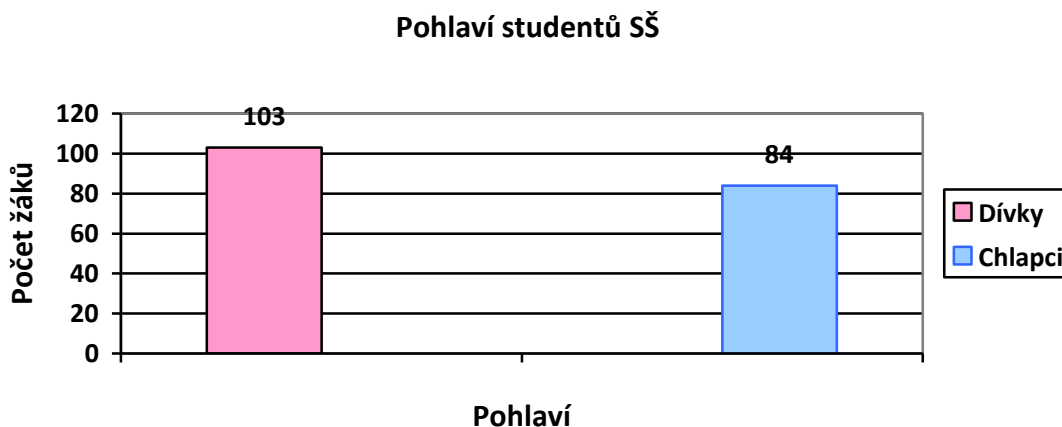
SKUPINA A

Informační otázky: Pohlaví a škola

Tabulka 1 - Pohlaví a škola

ODPOVĚĎ	ŠKOLA						CELKEM	
	GYM		SŠ		SOU		Abs.	%
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%		
Chlapci	19	27,54	12	19,67	53	92,98	84	44,92
Dívky	50	72,46	49	80,33	4	7,02	103	55,08
Celkem	69	100,0	61	100,0	57	100,0	187	100,0

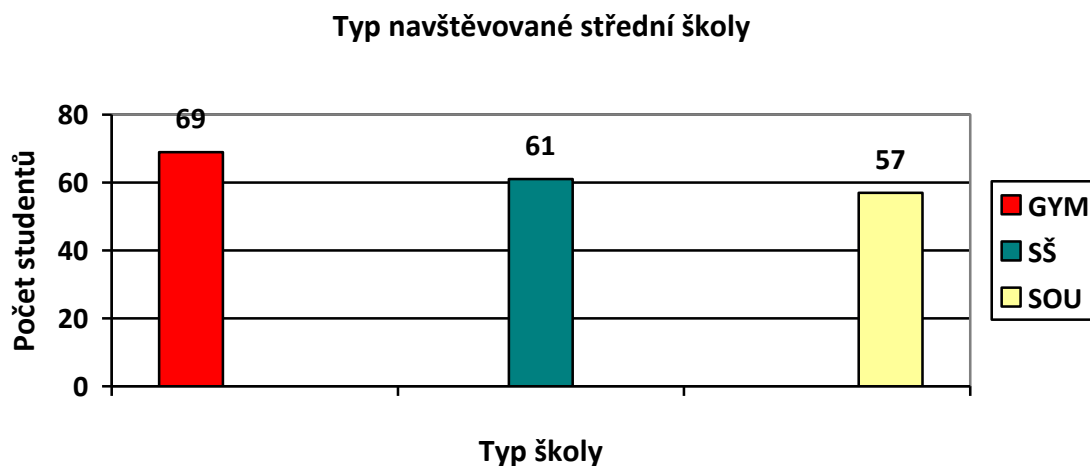
Graf 1 k tabulce č. 1

Komentář:

Výzkumu se zúčastnilo celkem 187 studentů (tj. 100 %) SŠ ve Zlínském kraji, z toho 103 dívek (tj. 55 %) a 84 chlapců (tj. 45 %).

Graf 2 k tabulce č. 1

Komentář:

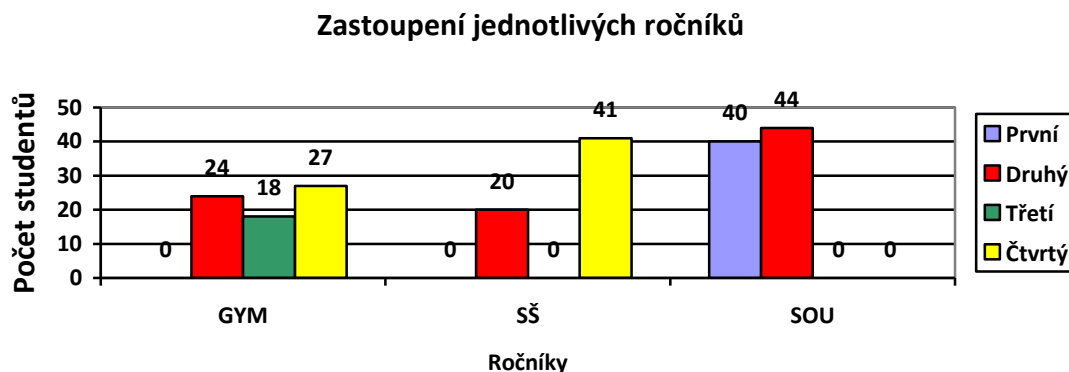
GYM bylo zastoupeno 69 studenty (tj. 100 %), z toho bylo 50 dívek (tj. 72 %) a 19 chlapců (tj. 28 %). Na SŠ se zúčastnilo výzkumu celkově 61 studentů (tj. 100 %), z toho 49 dívek (tj. 80 %) a 12 chlapců (tj. 20 %). Dotazník na SOU vyplnilo 57 učňů (tj. 100 %), z toho 4 dívky (tj. 7 %) a 53 chlapců (tj. 93 %).

Informační otázka: Ročník

Tabulka 2 - Ročník

ODPOVĚĎ	ŠKOLA						CELKEM	
	GYM		SŠ		SOU		Abs.	%
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%		
První	0	0,0	0	0,0	40	70,18	40	21,39
Druhý	24	34,78	20	32,79	0	0,0	44	23,53
Třetí	18	26,09	0	0,0	17	29,82	35	18,72
Čtvrtý	27	39,13	41	67,21	0	0,0	68	36,36
Celkem	69	100,0	61	100,0	57	100,0	187	100,

Graf 3 k tabulce č. 2

Komentář:

GYM bylo zastoupeno celkově 69 studenty (tj. 100 %), z toho 24 studentů (tj. 35 %) bylo z druhého ročníku, 18 studentů (tj. 26 %) bylo ze třetího ročníku a 27 studentů (tj. 39 %) bylo z ročníku čtvrtého.

Za SŠ vyplnilo dotazník celkem 61 studentů (tj. 100 %), z toho 20 studentů (tj. 33 %) navštěvuje druhý ročník a 41 studentů (tj. 67 %) navštěvuje ročník čtvrtý.

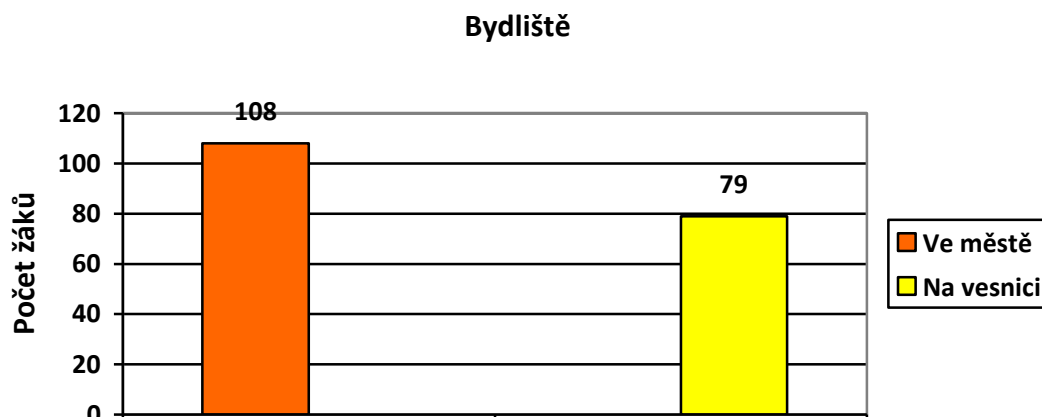
Na SOU se zúčastnilo výzkumu 57 učňů (tj. 100 %), z toho 40 učňů (tj. 70 %) bylo z prvního ročníku a 17 učňů (tj. 30 %) bylo ze třetího ročníku.

Informační otázka: Bydliště

Tabulka 3 - Bydliště

ODPOVĚĎ	ŠKOLA						CELKEM	
	GYM		SŠ		SOU		Abs.	%
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%		
Ve městě	51	73,91	35	57,38	22	38,60	108	57,75
Na vesnici	18	26,09	26	42,62	35	61,40	79	42,25
Celkem	69	100,0	61	100,0	57	100,0	187	100,0

Graf 4 k tabulce č. 3

Komentář:

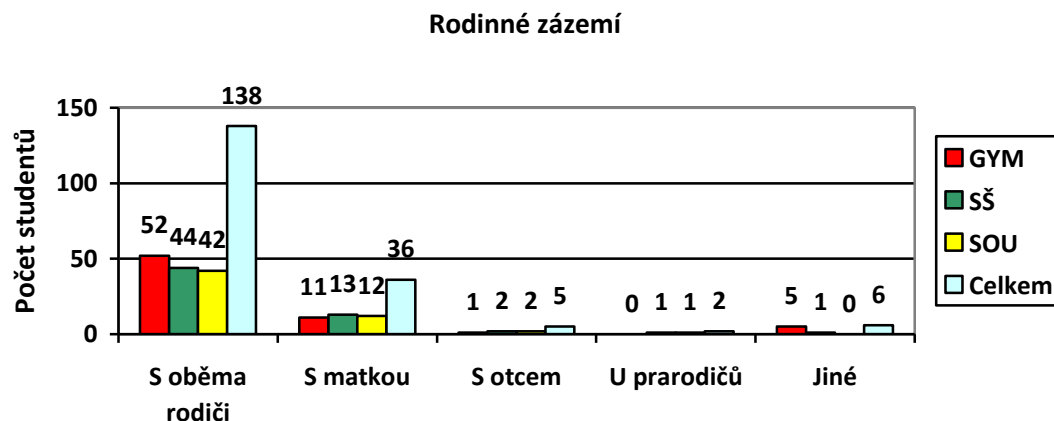
Z počtu 187 studentů (tj. 100 %) uvedlo 108 studentů (tj. 58 %), že žije ve městě a 79 studentů (tj. 42 %) žije na vesnici. 51 studentů (tj. 74 %) GYM uvedlo, že žije ve městě a 18 studentů (tj. 26 %) žije na vesnici. Na SŠ z 61 studentů (tj. 100 %) žije ve městě 35 studentů (tj. 57 %) a na vesnici 26 studentů (tj. 43 %). Pouze na SOU, žije z počtu 57 studentů (tj. 100 %) více studentů na vesnici a to v počtu 35 studentů (tj. 61 %). Zbylých 22 studentů (tj. 39 %) žije ve městě.

Informační otázka: Žiješ (s kým)

Tabulka 4 - Žiješ (s kým)

ODPOVĚĎ	ŠKOLA						CELKEM	
	GYM		SŠ		SOU		Abs.	%
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%		
S oběma rodiči	52	75,36	44	72,13	42	73,68	138	73,80
S matkou	11	15,94	13	21,31	12	21,05	36	19,25
S otcem	1	1,45	2	3,28	2	3,51	5	2,67
U prarodičů	0	0,0	1	1,64	1	1,75	2	1,07
Jiné	5	7,25	1	1,64	0	0,0	6	3,21
Celkem	69	100,0	61	100	57	100,0	187	100,0

Graf 5 k tabulce č. 4

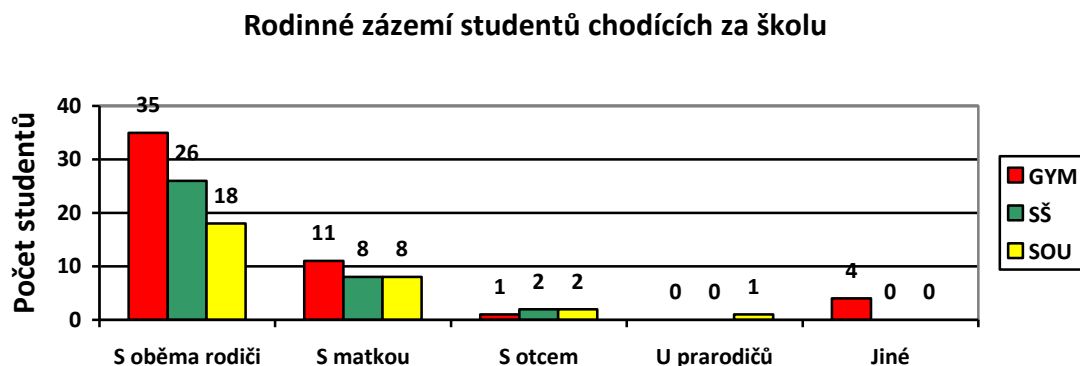
Komentář:

Graf jasně ukazuje, převahu studentů žijících s oběma rodiči – je jich přesně 138 (tj. 74 %). S matkou žije v jedné domácnosti 36 studentů (tj. 19 %), u otce žije 5 studentů (tj. 3 %) a u prarodičů žijí 2 studenti (tj. 1 %). Zbýlých 6 studentů (tj. 3 %) uvedlo jinou variantu.

Tabulka 5 - Žiješ (s kým)

ODPOVĚĎ	ŠKOLA						CELKEM	
	GYM		SŠ		SOU		Abs.	%
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%		
S oběma rodiči	35	68,63	26	72,22	18	62,07	79	68,10
S matkou	11	21,57	8	22,22	8	27,59	27	23,28
S otcem	1	1,96	2	5,56	2	6,90	5	4,31
U prarodičů	0	0,0	0	0,0	1	3,45	1	0,86
Jiné	4	7,84	0	0,0	0	0,0	4	3,45
Celkem	51	100,0	36	100,0	29	100,0	116	100,0

Graf 6 k tabulce č. 5

Komentář:

Data zaznamenaná v tabulce podávají informaci o tom, s kým studenti chodící za školu žijí. Ze 116 záškoláků (tj. 100 %) žije s oběma rodiči 79 záškoláků (tj. 68 %), 27 záškoláků (tj. 23 %) žije v domácnosti s matkou, s otcem žije 5 záškoláků (tj. 4 %), s prarodiči 1 záškolák (tj. 1 %) a jinou možnost uvedli 4 záškoláci (tj. 3 %). Z výsledků je patrné, že za školu chodí téměř všichni studenti, žijící ve společné domácnosti s oběma rodiči. Na druhou stranu se však záškoláctví dopouští 68% studentů, kteří žijí v úplné rodině. Z těchto výsledků lze usuzovat, že záškoláctví se netýká jen studentů z neúplných rodin ale ve značné míře také studentů z rodin úplných.

Komentář ke skupině A

Tabulky č. 1 – 5 podávají informaci o pohlaví respondentů, o tom jakou navštěvují školu a do jakého ročníku chodí a kde a s kým bydlí.

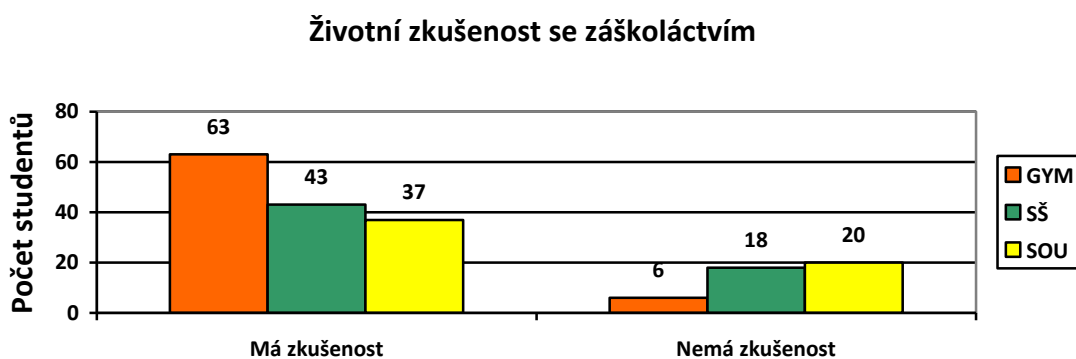
SKUPINA B

Otázka č. 1: Byl/a jsi někdy ve svém životě za školou?

Tabulka 6 - Byl/a jsi někdy ve svém životě za školou?

ODPOVĚĎ	ŠKOLA						CELKEM	
	GYM		SŠ		SOU		Abs.	%
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%		
Ano	63	91,30	43	70,49	37	64,91	143	76,47
Ne	6	8,70	18	29,51	20	35,09	44	23,53
Celkem	69	100,0	61	100,0	57	100,0	187	100,0

Graf 7 k tabulce č. 6

Komentář:

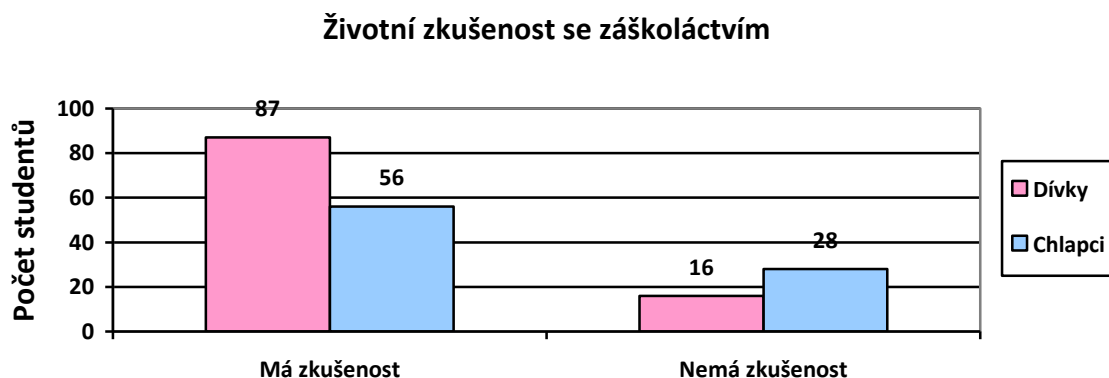
Z výše uvedených tabulek vyplývá, že zkušenost se záškoláctvím má z celkového počtu 187 studentů (tj. 100 %) 143 studentů (tj. 76 %) z vybraných středních škol. 44 studentů (tj. 26 %) uvedlo, že nemají zkušenost se záškoláctvím

Tabulka 7 - Byl/a jsi někdy ve svém životě za školou?

ODPOVĚDI	POHLAVÍ			
	Dívky		Chlapci	
	Abs.	%	Abs.	%
Ano	87	84,47	56	66,67
Ne	16	15,53	28	33,33
Celkem	103	100,0	84	100,0

Graf 8 k tabulce č. 7

Komentář:

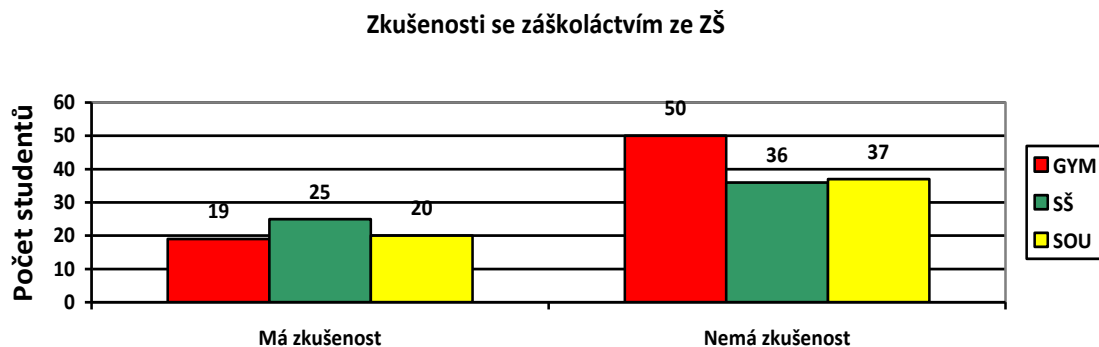
Na základě pohlaví mají větší zkušenost se záškoláctvím dívky. Z celkového počtu 103 dívek (tj. 100 %) jich uvedlo 87 (tj. 84 %) že má zkušenost se záškoláctvím. Z počtu 84 chlapců (tj. 100 %) jich má zkušenost se záškoláctvím 56 (tj. 67 %). Na této otázce lze vypožorovat, že záškoláctví není dnešní mládeži vůbec cizí a vlastní zkušenost s ním nemá pouhá čtvrtina z dotazovaných respondentů. Také je zde patrné, že záškoláctví se netýká pouze chlapců, u nichž by se dalo předpokládat, že se u nich bude neoprávněná absence vyskytovat ve větší míře než u dívek.

Otázka č. 2: Máš své vlastní zkušenosti s chozením za školu ze základní školy?

Tabulka 8 - Máš své vlastní zkušenosti s chozením za školu ze základní školy?

ODPOVĚĎ	ŠKOLA						CELKEM	
	GYM		SŠ		SOU			
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
Ano	19	27,54	25	40,98	20	35,09	64	34,22
Ne	50	72,46	36	59,02	37	64,91	123	65,78
Celkem	69	100,0	61	100,0	57	100,0	187	100,0

Graf 9 k tabulce č. 8

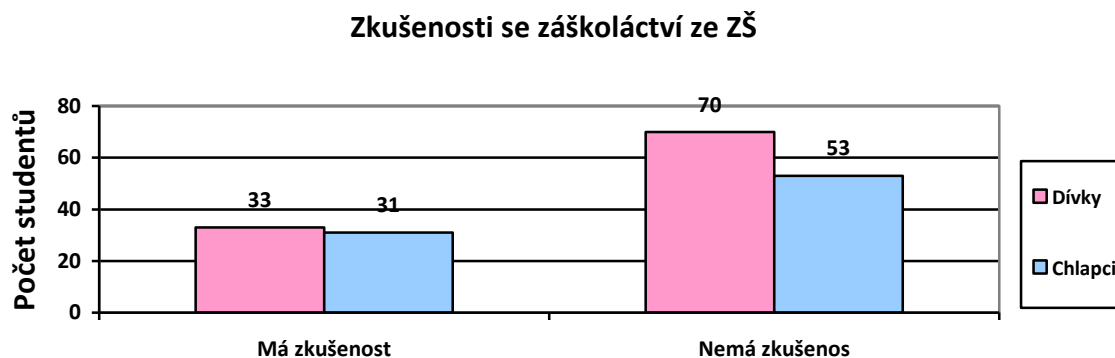
Komentář:

Záškoláctví na ZŠ přiznalo z celkového počtu 187 studentů (tj. 100 %) 64 studentů (tj. 34 %). Zbylých 123 studentů (tj. 66 %) nemá zkušenost se záškoláctvím ze ZŠ.

Tabulka 9 - Máš své vlastní zkušenosti s chozením za školu ze základní školy?

ODPOVĚDI	POHLAVÍ			
	Dívky		Chlapci	
	Abs.	%	Abs.	%
Ano	33	32,04	31	36,90
Ne	70	67,96	53	63,10
Celkem	103	100,0	84	100,0

Graf 10 k tabulce č. 9

Komentář:

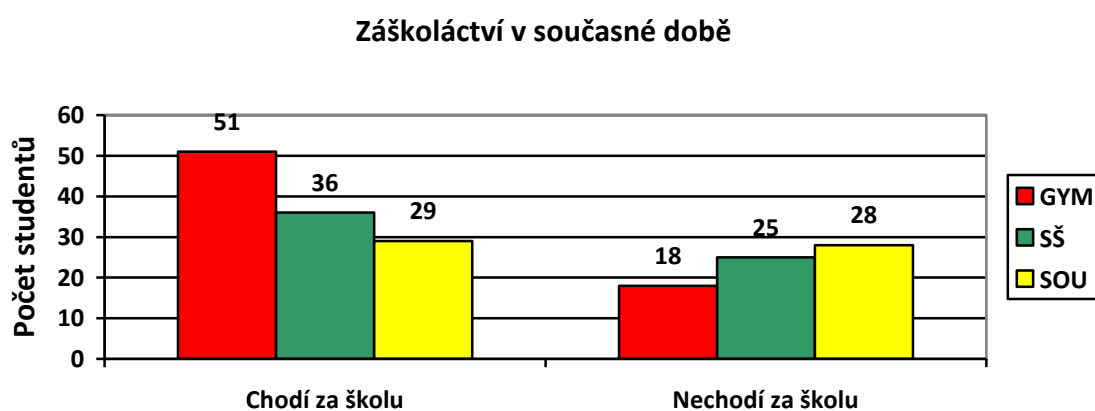
33 dívek (tj. 32 %) z celkového počtu 103 (tj. 100 %) uvedlo, že mají zkušenost se záškoláctvím na ZŠ. Z 84 chlapců (tj. 100 %) má tuto zkušenost 31 (tj. 37 %).

Otázka č. 3: V současné době chodíš za školu?

Tabulka 10 - V současné době chodíš za školu?

ODPOVĚĎ	ŠKOLA						CELKEM	
	GYM		SŠ		SOU		Abs.	%
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%		
Ano	51	73,91	36	59,02	29	50,88	116	62,03
Ne	18	26,09	25	40,98	28	49,12	71	37,97
Celkem	69	100,0	61	100,0	57	100,0	187	100,0

Graf 11 k tabulce č. 10

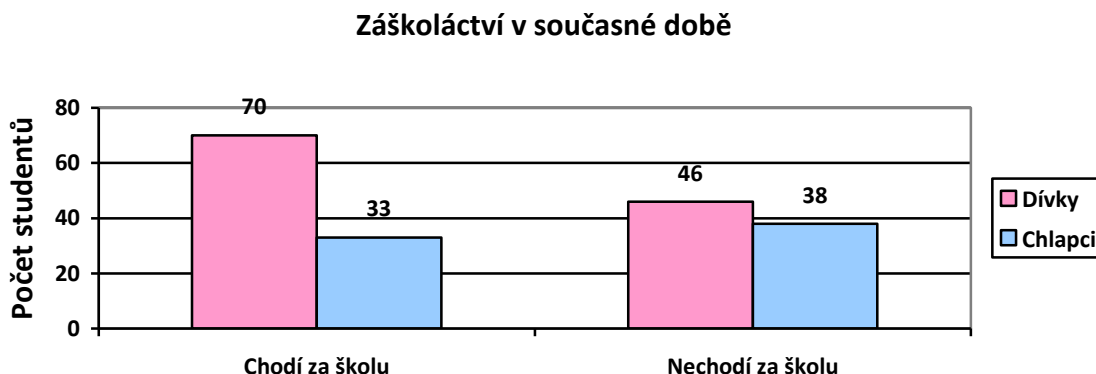
Komentář:

V současné době (myšleno jako školní rok 2008/2009) chodí ze 187 studentů (tj. 100 %) za školu 116 studentů (tj. 62 %). V tomto školním roce nechodí za školu 71 studentů (tj. 38 %).

Tabulka 11 - V současné době chodíš za školu?

ODPOVĚDI	POHLAVÍ			
	Dívky		Chlapci	
	Abs.	%	Abs.	%
Ano	70	67,96	46	54,76
Ne	33	32,04	38	45,24
Celkem	103	100,0	84	100,0

Graf 12 k tabulce č. 11

Komentář:

70 dívek (tj. 68 %) z celkového souhrnu 103 (tj. 100 %) chodí v současné době za školu. Zbýlých 33 dívek (tj. 32 %) uvedlo, že za školu nechodí. Počet chlapců chodících v současné době za školu je nižší než u dívek. Z 84 chlapců (tj. 100 %) jich chodí za školu 46 (tj. 55 %).

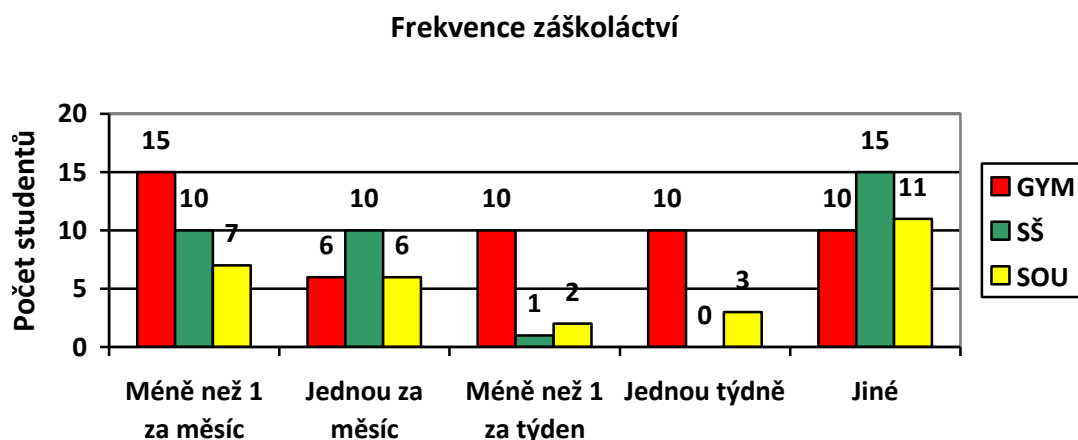
Na tabulkách č. 8 a č. 10 jde vidět, že počet záškoláků na SŠ je téměř o polovinu vyšší než na ZŠ. Zatímco na ZŠ uvedlo zkušenost se záškoláctvím 34 % studentů, na SŠ v současné době chodí za školu 62 % studentů. Z toho lze vyvodit, že SŠ se potýkají s problematikou záškoláctví více než ZŠ.

Otázka č. 4: Jak často chodíš za školu?

Tabulka 12 - Jak často chodíš za školu?

ODPOVĚĎ	ŠKOLA						CELKEM	
	GYM		SŠ		SOU			
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
Méně než 1 za měsíc	15	29,41	10	27,78	7	24,14	32	27,59
Jednou za měsíc	6	11,76	10	27,78	6	20,69	22	18,97
Méně než 1 za týden	10	19,61	1	2,78	2	6,90	13	11,21
Jednou týdně	10	19,61	0	0,0	3	10,34	13	11,21
Jiné	10	19,61	15	41,67	11	37,93	36	31,03
Celkem	51	100,0	36	100,0	29	100,0	116	100,0

Graf 13 k tabulce č. 12

Komentář:

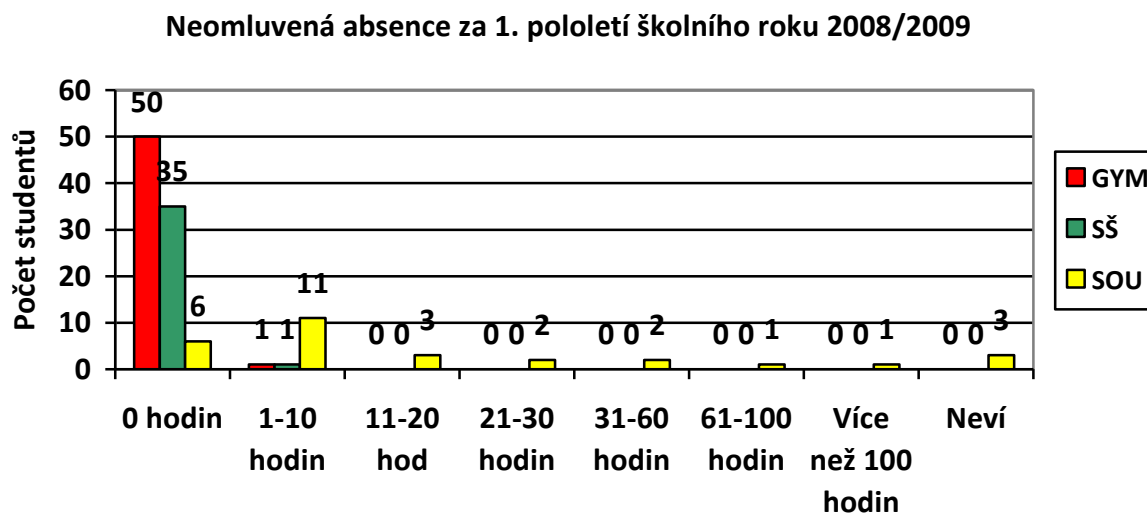
Z celkového souboru 116 záškoláků (tj. 100 %) jich 32 (tj. 28 %) uvedlo, že chodí za školu méně než jednou za měsíc. Jednou měsíčně chodí za školu 22 studentů (tj. 19 %). Méně než jednou za týden chodí za školu 13 studentů (tj. 11 %). Stejný počet studentů utíká ze školy jednou týdně a 36 studentů (tj. 31 %) uvedlo jinou možnost jako např. výjimečně, jak kdy, nebo když se jim nechce vracet po lékaři do školy.

Otázka č. 5: Kolik neomluvených hodin jsi měl/a za první pololetí (alespoň přibližně)?

Tabulka 13 - Kolik neomluvených hodin jsi měl/a za první pololetí (alespoň přibližně)?

ODPOVĚĎ	ŠKOLA						CELKEM	
	GYM		SŠ		SOU		Abs.	%
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%		
Žádnou	50	98,04	35	97,22	6	20,69	91	78,45
1-10	1	1,96	1	2,78	11	37,93	13	11,21
11-20	0	0,0	0	0,0	3	10,34	3	2,59
21-30	0	0,0	0	0,0	2	6,90	2	1,72
31-60	0	0,0	0	0,0	2	6,90	2	1,72
61-100	0	0,0	0	0,0	1	3,45	1	0,86
Více než 100	0	0,0	0	0,0	1	3,45	1	0,86
Neví	0	0,0	0	0,0	3	10,34	3	2,59
Celkem	51	100,0	36	100	29	100,0	116	100

Graf 14 k tabulce č. 13

Komentář:

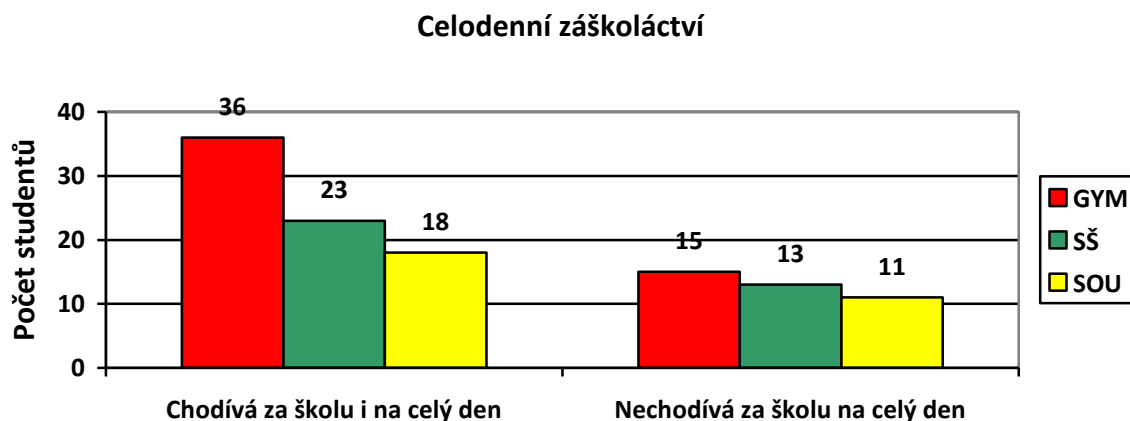
Z tabulky je zřejmé, že z počtu 116 studentů (tj. 100 %) chodících za školu uvedlo 91 záškoláků (tj. 78 %), že za první pololetí neměli žádnou neomluvenou absenci. 13 studentů (tj. 11 %) mělo neomluvených 1-10 hodin. 11-20 neomluvených hodin měli 3 studenti (tj. 3 %). 2 studenti (tj. 1 %) uvedli, že se jejich neomluvená absence pohybovala mezi 21-30 hodinami. Stejný počet studentů uvedl absenci pohybující se mezi 31-60 hodinami. 61-100 neomluvených hodin měl jeden student (tj. 1 %) a jeden student (tj. 1 %) měl více než 100 neomluvených hodin. 3 studenti (tj. 3 %) nevěděli ani přibližně počet neomluvených hodin. Z tabulky i z grafu je možné vyzorovat, že s neomluvenou absencí, mají největší potíže studenti SOU. Z toho je možné usuzovat, že studenti GYM a SŠ si umí se svou neoprávněnou absencí poradit lépe, než jejich kolegové.

Otázka č. 6: Chodíváš za školu i na celý den?

Tabulka 14 - Chodíváš za školu i na celý den?

ODPOVĚĎ	ŠKOLA						CELKEM	
	GYM		SŠ		SOU		Abs.	%
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%		
Ano	36	70,59	23	63,89	18	62,07	77	66,38
Ne	15	29,41	13	36,11	11	37,93	39	33,62
Celkem	51	100	36	100,0	29	100,0	116	100,0

Graf 15 k tabulce č. 14

Komentář:

Výsledky v tabulce a grafu vypovídají o tom, že počet studentů, kteří chodí za školu na celý den, je o polovinu větší než počet studentů, kteří nechodí za školu na celý den. Z počtu 116 záškoláků (tj. 100 %), uvedlo 77 studentů (tj. 66 %), že chodí za školu i na celý den. Tyto výsledky mohou být považovány za zajímavé, když se uvaží, že studenti GYM a SŠ nevykazují téměř žádnou neomluvenou absenci.

Komentář ke skupině B a k VO1 – jaká je četnost záškoláctví studentů SŠ

Skupina otázek byla zaměřena na zmapování četnosti záškoláctví. Úkolem otázek bylo zjistit, kolik studentů se v životě dopustilo záškoláctví, zda mají studenti zkušenosti s neodůvodněnou absencí již ze ZŠ, kolik jich chodí za školu v současné době a jak často, a zda se vyhýbají jen některým vyučovacím hodinám nebo chodí za školu na celý den a jaká byla jejich neomluvená absence za 1. pololetí.

Četnost záškoláctví studentů SŠ je následující. Z celkového souhrnu 187 studentů (tj. 100 %), má se záškoláctvím zkušenost 143 studentů (tj. 76 %) a 116 studentů (tj. 62 %) chodí v současné době (školní rok 2008/2009) za školu. Z výsledků dále vyplývá, že za školu chodí větší počet dívek než chlapců. Zkušenost se záškoláctvím má z celkového počtu 103 dívek (tj. 100 %) 87 studentek (tj. 84 %) a v současné době chodí za školu 70 dívek (tj. 68 %). Z počtu 84 chlapců (tj. 100 %) má se záškoláctvím zkušenost 56 studentů (tj. 67 %) a 46 studentů (tj. 55 %) chodí v současné době za školu.

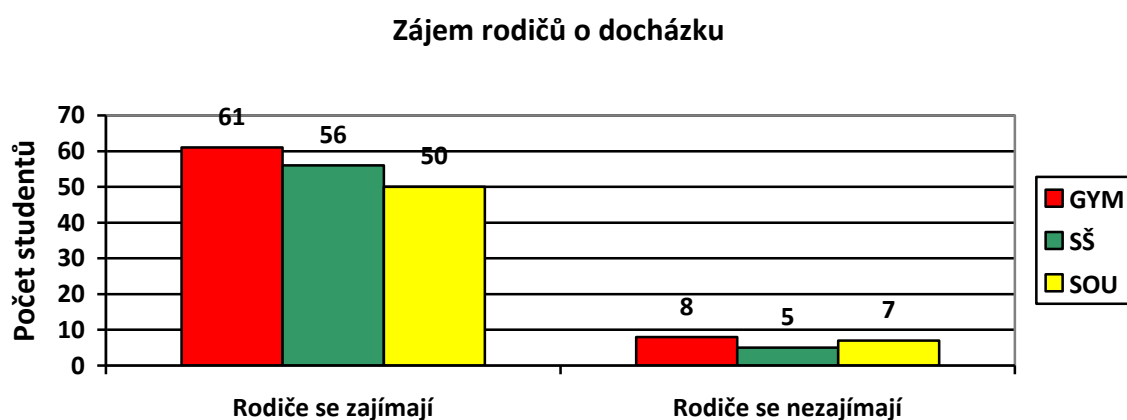
SKUPINA C

Otázka č. 7: Zajímají se tví rodiče, zda chodíš do školy?

Tabulka 15 - Zajímají se tví rodiče, zda chodíš do školy?

ODPOVĚĎ	ŠKOLA						CELKEM	
	GYM		SŠ		SOU		Abs.	%
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%		
Ano	61	88,41	56	91,80	50	87,72	167	89,30
Ne	8	11,59	5	8,20	7	12,28	20	10,70
Celkem	69	100,0	61	100,0	57	100,0	187	100,0

Graf 16 k tabulce č. 15

Komentář:

Z výše uvedených výsledků jasně vyplývá, že zájem rodičů o docházku studentů je velký. Z celkového počtu 187 studentů (tj. 100 %) jich 167 (tj. 89 %) uvedlo, že se jejich rodiče zajímají, o to, zda chodí do školy. 20 studentů (tj. 11 %) uvedlo, že rodiče nejeví zájem o jejich školní docházku.

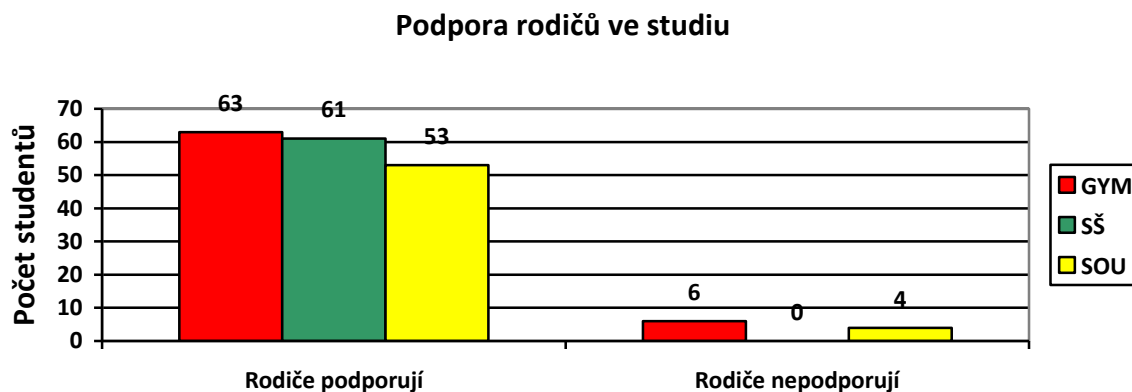
Otázka č. 8: Podporují tě rodiče ve studiu?

Tabulka 16 - Podporují tě rodiče ve studiu?

ODPOVĚĎ	ŠKOLA						CELKEM	
	GYM		SŠ		SOU		Abs.	%
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%		
Ano	63	91,30	61	100,0	53	92,98	177	94,65
Ne	6	8,70	0	0	4	7,02	10	5,35
Celkem	69	100,0	61	100,0	57	100,0	187	100,0

Graf 17 k tabulce č. 16

Komentář:

Své děti podporuje ve studiu 177 rodičů (tj. 95 %). 10 studentů (tj. 5 %) odpovědělo, že jejich rodiče nepodporují ve studiu. Naprostou podporu svých rodičů mají studenti SŠ.

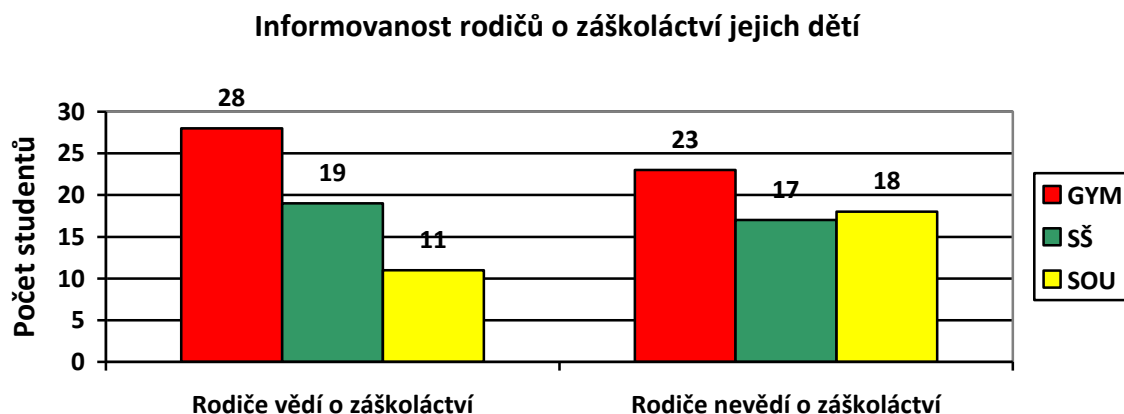
Tato a předchozí otázka zjišťují, jaký postoj zaujímají rodiče studentů ke škole a vzdělávání a tím i také k samotným studentům.

Otázka č. 9: Vědí tví rodiče, že chodíš za školu?

Tabulka 17 - Vědí tví rodiče, že chodíš za školu?

ODPOVĚĎ	ŠKOLA						CELKEM	
	GYM		SŠ		SOU		Abs.	%
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%		
Ano	28	54,90	19	52,78	11	37,93	58	50,0
Ne	23	45,10	17	47,22	18	62,07	58	50,0
Celkem	51	100,0	36	100,0	29	100,0	116	100,0

Graf 18 k tabulce č. 17

Komentář:

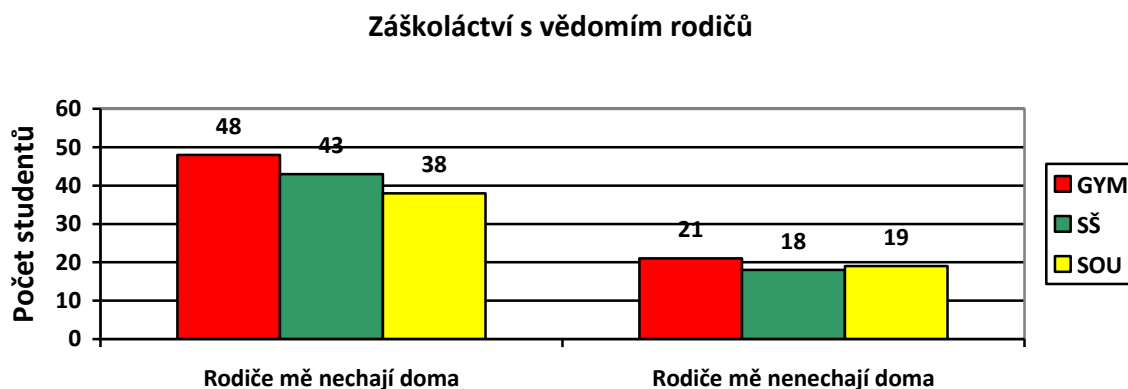
Z výše uvedených dat je zřejmé, že přesná polovina tj. 58 rodičů (tj. 50 %) záškoláků o záškoláctví svých dětí ví.

Otázka č. 10: Nechají tě rodiče doma, když je o to požádáš, nebo když to oni sami potřebují?

Tabulka 18 - Nechají tě rodiče doma, když je o to požádáš, nebo když to oni sami potřebují?

ODPOVĚĎ	ŠKOLA						CELKEM	
	GYM		SŠ		SOU		Abs.	%
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%		
Ano	48	69,57	43	70,49	38	66,67	129	68,98
Ne	21	30,43	18	29,51	19	33,33	58	31,02
Celkem	69	100,0	61	100,0	57	100,0	187	100,0

Graf 19 k tabulce č. 18

Komentář:

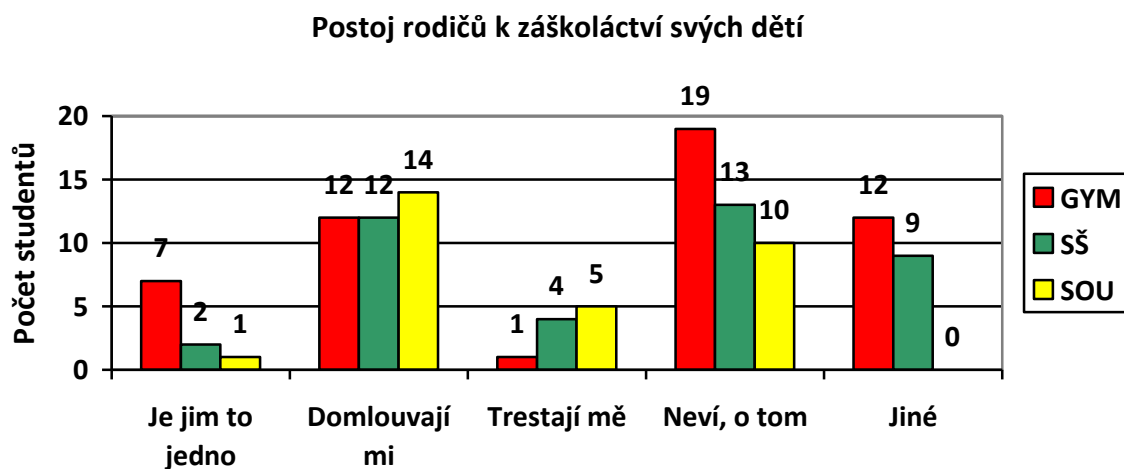
Ze zjištěných údajů vyplývá, že rodiče 129 studentů (tj. 69 %) nechají své děti doma, když je o to požádají, nebo když to sami rodiče potřebují. 58 rodičů (tj. 31 %) nenechá své děti doma, když je o to požádají nebo když to rodiče potřebují. Tyto výsledky, odhalily, že 13 studentů, kteří se řadí mezi ty, co za školu nechodí, nepovažuje za záškoláctví, když požádají rodiče, aby nešli do školy, nebo když naopak rodiče potřebují, aby děti do školy nešly.

Otázka č. 11: Co říkají rodiče na to, že chodíš za školu?

Tabulka 19 - Co říkají rodiče na to, že chodíš za školu?

ODPOVĚĎ	ŠKOLA						CELKEM	
	GYM		SŠ		SOU		Abs.	%
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%		
Je jim to jedno	7	13,73	2	5,56	1	3,45	10	8,62
Domlouvají mi	12	23,53	12	33,33	14	48,28	38	32,76
Trestají mě	1	1,96	0	0,0	4	13,79	5	4,31
Neví, o tom	19	37,25	13	36,11	10	34,48	42	36,21
Jiné	12	23,53	9	25,0	0	0,0	21	18,10
Celkem	51	100,0	36	100,0	29	100,0	116	100,0

Graf 20 k tabulce č. 19

Komentář:

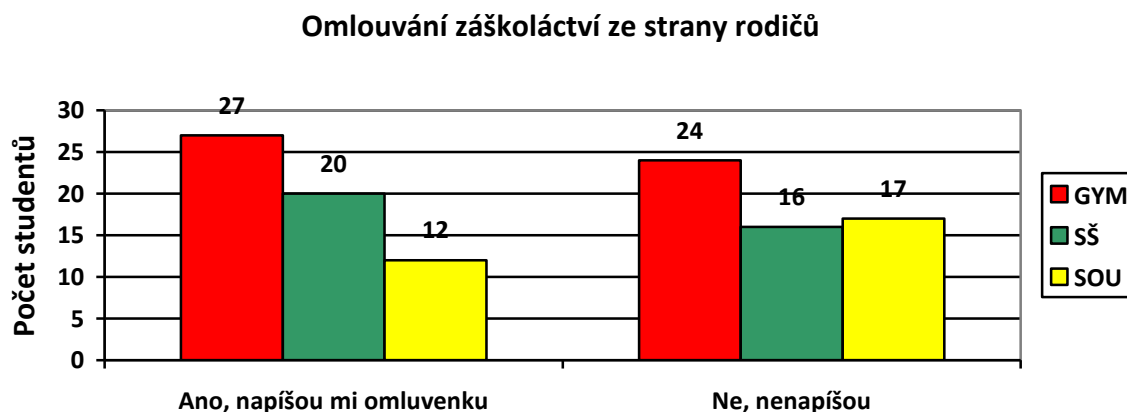
Jaký postoj zaujímají rodiče k záškoláctví svých potomků? Podle odpovědi 10 záškoláků (tj. 9 %) je jejich rodičům jedno, že chodí za školu, 38 rodičů (tj. 33 %) svým dětem domlouvá, 5 studentů (tj. 4 %) odpovědělo, že je rodiče za záškoláctví trestají. 42 záškoláků (tj. 36 %) uvedlo, že rodiče o jejich záškoláctví neví, což může být viděno jako zajímavé, protože u otázky č. 9 odpovědělo 58 studentů, že o záškoláctví nemají jejich rodiče tušení. Tuto nesrovnalost lze vysvětlit nejspíše tím, že se někteří rodiče dozvědí o záškoláctví studentů jen výjimečně. 21 studentů (tj. 18 %) odpovědělo na tuto otázku jinak, a to nejčastěji tak, že pokud se studenti s rodiči na absenci domluví, rodičům to nevadí.

Otázka č. 12: Napíšou ti rodiče omluvenku, když vědí, že jsi byl/a za školou?

Tabulka 20 - Napíšou ti rodiče omluvenku, když vědí, že jsi byl/a za školou?

ODPOVĚĎ	ŠKOLA						CELKEM	
	GYM		SŠ		SOU			
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
Ano	27	52,94	20	55,56	12	41,38	59	50,86
Ne	24	47,06	16	44,44	17	58,62	57	49,14
Celkem	51	100,0	36	100,0	29	100,0	116	100,0

Graf 21 k tabulce č. 20

Komentář:

Z výzkumného šetření je patrné, že ze 116 záškoláků (tj. 100 %) se může polovina spolehnout na to, že jim rodiče absenci omluví – přesně se jedná o 59 studentů (tj. 51 %). Zbývajícím 57 studentům (tj. 49 %) rodiče za záškoláctví omluvenku nenapíší a studenti si pravděpodobně omluvenky musí psát sami. I tyto výsledky stojí za pozornost, protože poukazují na to, kolik rodičů nestojí o to, aby měly jejich děti, případně oni sami problémy.

Komentář ke skupině C a k VO2 – jaké jsou postoje rodičů k záškoláctví studentů

Otázky 7-12 jsou orientovány na zjištění postojů rodičů k záškoláctví. Nejprve otázky zjišťují, zda se rodiče zajímají o docházku svých dětí a zda je podporují ve studiu, aby byl zjištěn jejich postoj k samotným dětem a k potřebě vzdělávání. Další 4 otázky podávají informace o tom, zda rodiče o absenci ví a jak se k problému staví.

Ze 116 rodičů (tj. 100 %), ví o záškoláctví svých dětí celá polovina, tedy 58 rodičů (tj. 100 %). 129 rodičů (tj. 69 %) nechá dospívajícího doma, pokud o to požádá nebo pokud to sami rodiče potřebují. 10 rodičů (tj. 9 %) se staví k záškoláctví laxe, a podle odpovědí studentů, je jim jedno, že jejich děti chodí za školu. 38 rodičů (tj. 33 %) se snaží svým záškolákům domluvit. 5 studentů (tj. 4 %) se vyjádřilo tak, že je rodiče za záškoláctví trestají. V případě, že se studenti rozhodnou jít za školu, celých 51 % tj. 59 studentů, se může spolehnout, že jim jejich rodiče absenci omluví.

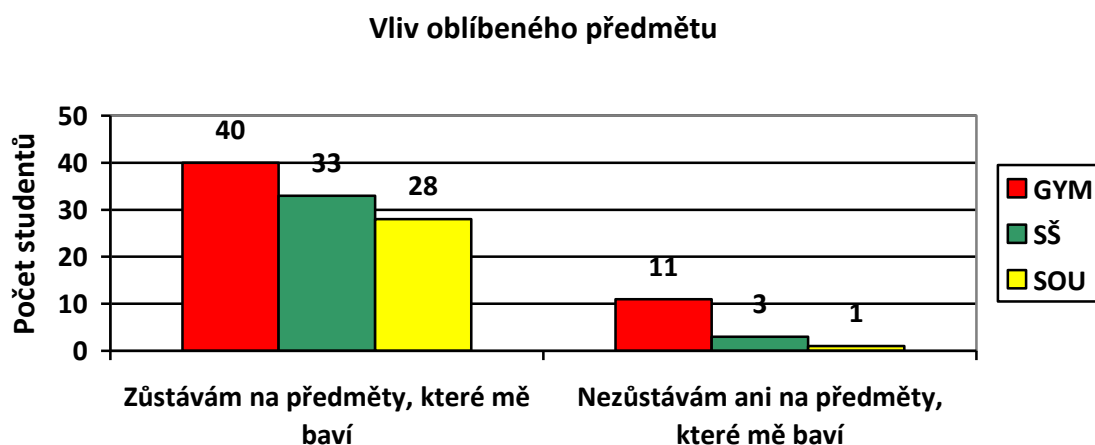
SKUPINA D

Otázka č. 13: Na předměty, které tě baví, zůstáváš ve škole?

Tabulka 21 - Na předměty, které tě baví, zůstáváš ve škole?

ODPOVĚĎ	ŠKOLA						CELKEM	
	GYM		SŠ		SOU		Abs.	%
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%		
Ano	40	78,43	33	91,67	28	96,55	101	87,07
Ne	11	21,57	3	8,33	1	3,45	15	12,93
Celkem	51	100,0	36	100,0	29	100,0	116	100,0

Graf 22 k tabulce č. 21

Komentář:

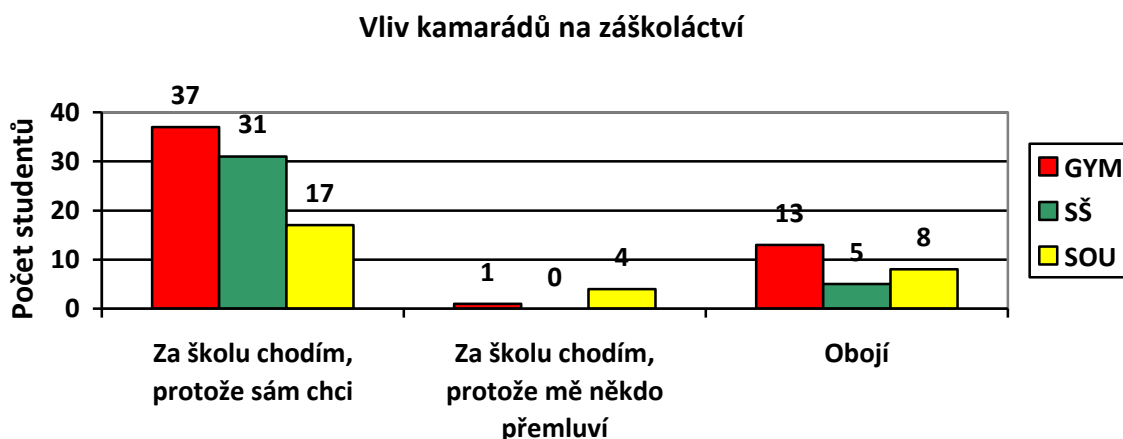
Výsledky otázky týkající se oblíbenosti předmětu odhalily, že z celkového počtu 116 studentů (tj. 100 %) chodících za školu, jich 101 (tj. 87 %) neutíká z předmětu, který je jejich oblíbený. Naopak i přes oblíbenost předmětu jde za školu 15 studentů (tj. 13 %). Z těchto výsledků je možné vydedukovat, že předměty, které studenta baví a zajímají, ho dokážou přimět k tomu, aby za školu nešel.

Otázka č. 14: Chodíš za školu, protože sám/a chceš, nebo proto, že tě někdo přemluvil?

Tabulka 22 - Chodíš za školu, protože sám/a chceš, nebo proto, že tě někdo přemluvil?

ODPOVĚĎ	ŠKOLA						CELKEM	
	GYM		SŠ		SOU		Abs.	%
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%		
Sám/a chci	37	72,55	31	86,11	17	58,62	85	73,28
Přemluvili mě	1	1,96	0	0,0	4	13,79	5	4,31
Obojí	13	25,49	5	13,89	8	27,59	26	22,41
Celkem	51	100,0	36	100,0	29	100,0	116	100,0

Graf 23 k tabulce č. 22

Komentář:

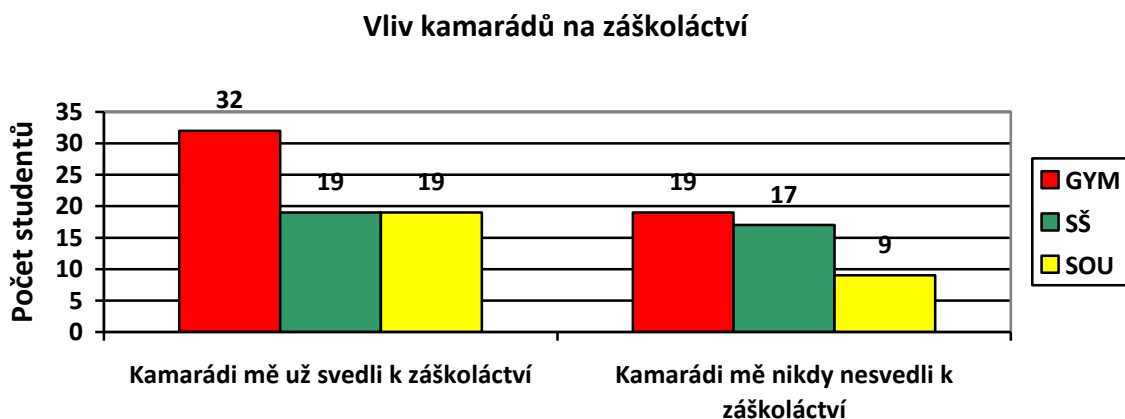
Z celkového počtu 116 záškoláků (tj. 100 %) odpovědělo 85 studentů (tj. 73 %), že za školu chodí, protože sami chtějí. 5 studentů (tj. 4 %) odpovědělo, že je k záškoláctví někdo přemluvil. 26 studentů (tj. 22 %) uvedlo, že za školu chodí v případě, že sami chtějí, ale i v tom případě, když je někdo přemluví.

Otázka č. 15: Svedli tě někdy k záškoláctví tví kamarádi?

Tabulka 23 - Svedli tě někdy k záškoláctví tví kamarádi?

ODPOVĚĎ	ŠKOLA						CELKEM	
	GYM		SŠ		SOU		Abs.	%
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%		
Ano	32	62,75	19	52,78	20	68,97	71	61,21
Ne	19	37,25	17	47,22	9	31,03	45	38,79
Celkem	51	100,0	36	100,0	29	100,0	116	100,0

Graf 24 k tabulce č. 23

Komentář:

Po otázce, „chodíš za školu, protože sám/a chceš, nebo proto, že tě někdo přemluvil“, byly odpovědi studentů zkontrolovány otázkou, zda je někdy k záškoláctví svedli kamarádi. Ano, odpovědělo 71 studentů (tj. 61 %), což je více než o polovinu studentů, kteří tuto možnost připustili v předchozí otázce. Zbylých 45 studentů (tj. 39 %) si stálo za svým a to, že je k záškoláctví nikdo nepřemluvil, a že chodí za školu, protože sami chtějí.

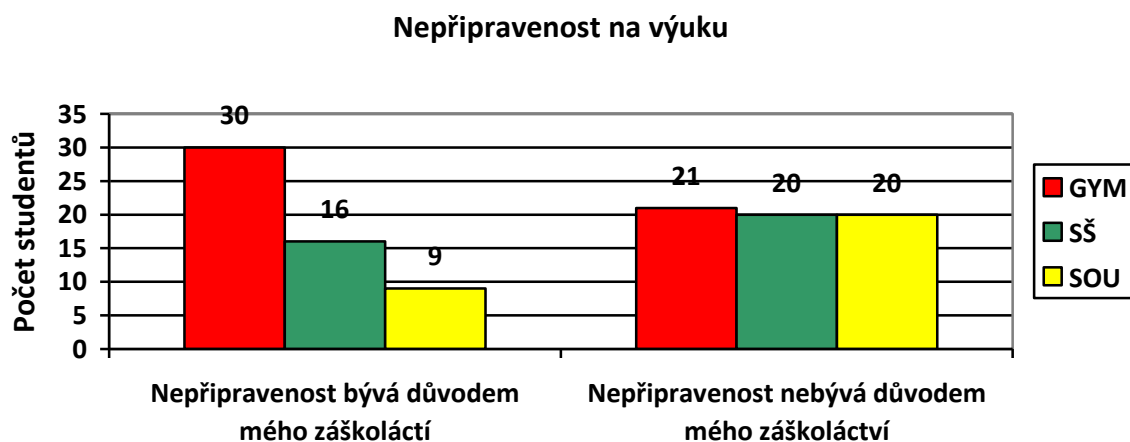
Otázka č. 16: Chodíš za školu, když jsi nepřipraven/a na výuku nebo na zkoušení?

Tabulka 24 - Chodíš za školu, když jsi nepřipraven/a na výuku nebo na zkoušení?

ODPOVĚĎ	ŠKOLA						CELKEM	
	GYM		SŠ		SOU		Abs.	%
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%		
Ano	30	58,82	16	44,44	9	31,03	55	47,41
Ne	21	41,18	20	55,56	20	68,97	61	52,59
Celkem	51	100,0	36	100,0	29	100,0	116	100,0

Graf 25 k tabulce 24

Komentář:

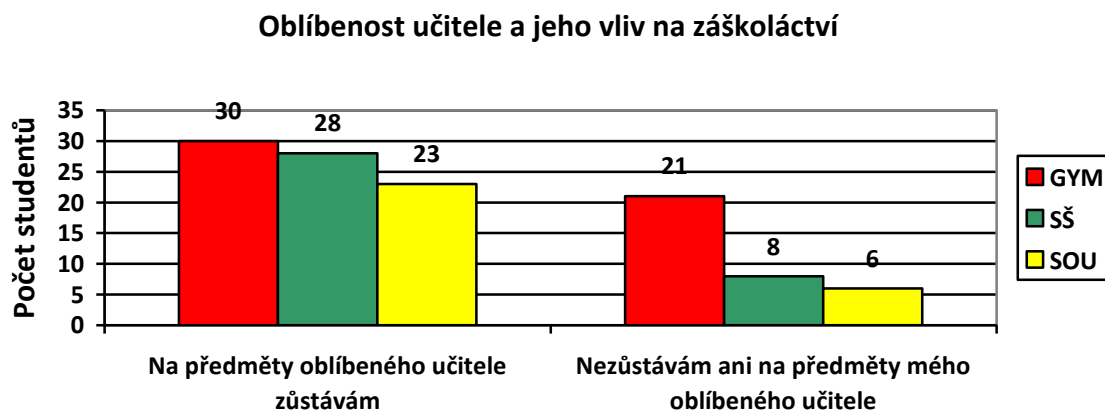
Zajímavé výsledky nám podává výše uvedená tabulka. Z dotazníkového šetření vyplývá, že 61 studentů (tj. 53 %) z celkového počtu 116 záškoláků (tj. 100 %) nechodí za školu z důvodu nepřipravenosti na výuku nebo zkoušení. Z důvodu nepřipravenosti se rozhodne jít za školu 55 studentů (tj. 47 %). Je tedy jasné, že více než 50 % studentů má jiné důvody k záškoláctví.

Otázka č. 17: Utíkáš i z předmětů, které učí tvůj oblíbený učitel?

Tabulka 25 - Utíkáš i z předmětů, které učí tvůj oblíbený učitel?

ODPOVĚĎ	ŠKOLA						CELKEM	
	GYM		SŠ		SOU		Abs.	%
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%		
Ano	21	41,18	8	22,22	6	20,69	35	30,17
Ne	30	58,82	28	77,78	23	79,31	81	69,83
Celkem	51	100,0	36	100,0	29	100,0	116	100,0

Graf 26 k tabulce č. 25

Komentář:

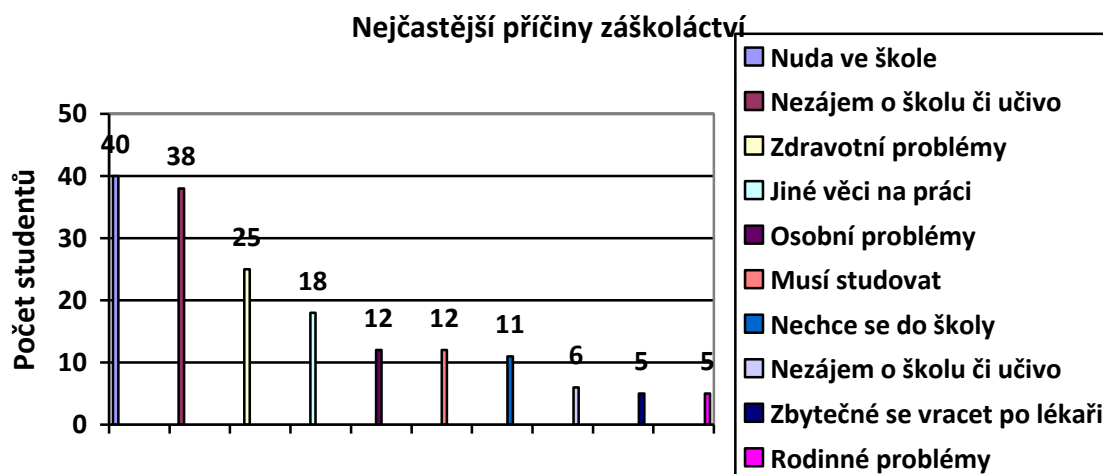
Výuka oblíbeného učitele také může ovlivnit rozhodování studentů, zda jít či nejít za školu. Na výuku oblíbeného učitele zůstává ve škole ze 116 záškoláků (tj. 100 %) 81 studentů (tj. 70 %). Naopak 35 studentů (tj. 30 %) nezůstává ani na předměty oblíbeného učitele. Oblíbenost nebo neoblíbenost učitele hraje tedy určitě také značnou roli při rozhodování, zda ve škole zůstat nebo ne.

Otázka č. 18: Proč chodíš za školu (uved' hlavní příčinu)

Tabulka 26 - Proč chodíš za školu (uved' hlavní příčinu)

ODPOVĚĎ	POČET
Nuda ve škole	40
Nepřípravenost na výuku či zkoušení	38
Zdravotní problémy (nemoc, nevolnost)	25
Jiné věci na práci	18
Osobní problémy	12
Musím se učit (na maturitu či jiné zkoušení)	12
Nechce se do školy	11
Nezájem o školu nebo o učivo	6
Zbytečně se vracet po lékaři do školy	5
Rodinné problémy	5

Graf 27 k tabulce č. 26

Komentář:

Výše uvedená tabulka obsahuje 10 nejčastějších příčin, proč studenti chodí za školu. Studenti mohli napsat i několik příčin, které je vedou k záškoláctví. Nejčastější příčinou záškoláctví je nuda ve škole, ta se v dotazníku vyskytla celkem 40x. Druhou nejčastější příčinou je nepřipravenost na výuku nebo na zkoušení. Celkem 38 studentů jde za školu, pokud není připraveno do školy. V tabulce č. 24 je však zaznamenáno, že z tohoto důvodu jde za školu 55 studentů, což je o 17 více. Tuto nesrovnalost je možné si vysvětlit nejspíše tím, že nepřipravenost na výuku či zkoušení není ta hlavní příčina, proč jít za školu. 25 studentů označilo za příčinu své neoprávněné absence také zdravotní problémy. 18 studentů uvedlo, že mají na práci důležitější věci než jít do školy nebo v ní zůstat po celý den. Osobní problémy vedou k záškoláctví 12 studentů. Stejný počet studentů napsalo, že se musí učit na maturitu nebo na zkoušení a proto odcházejí ze školy dříve nebo do ní v určitý den vůbec nejdu. Důvodem absence je u 11 studentů to, že se jim do školy z nějakého důvodu nechce. 6 studentů odůvodnilo své záškoláctví nezájmem o školu či vyučování. 5x se objevila jako příčina záškoláctví to, že se studenti nechtějí vracet po návštěvě lékaře do školy. 5 studentů uvedlo jako hlavní důvod rodinné problémy. Za velmi překvapivý, může být považován dotazník jedné studentky gymnázia, která uvedla jako hlavní příčinu záškoláctví šikanu, problémy v rodině, deprese a sebepoškozování.

Komentář ke skupině D a k VO3 – jaké jsou příčiny záškoláctví

Tato skupina otázek odhaluje příčiny záškoláctví studentů SŠ. Zjišťují, zda studenti odcházejí i z oblíbených předmětů nebo z hodin, které učí jejich oblíbený učitel. Na těchto otázkách je jasně vidět, že pokud studenty předmět baví, tak se mu nevyhýbají a zůstávají ve škole.

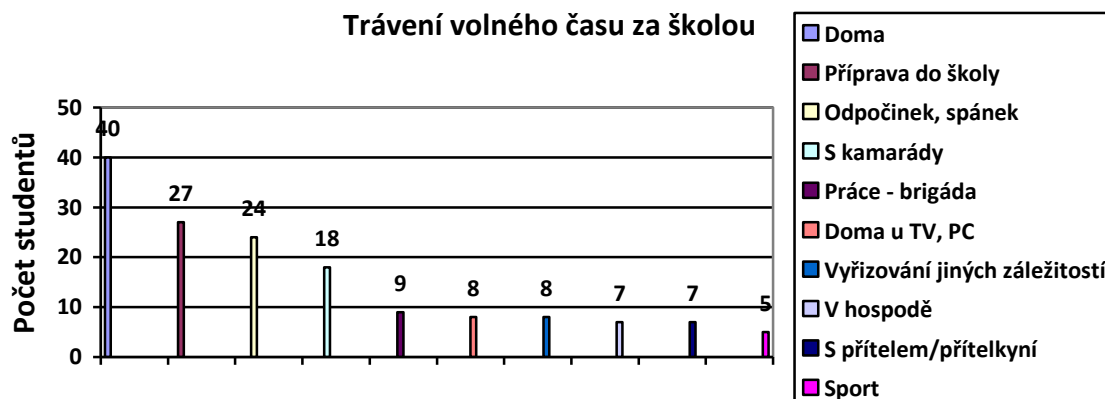
Z tabulky 26 je jasně zřejmé, že nejčastějším důvodem záškoláctví je nuda ve škole a hned za ní je to nepřipravenost na vyučování či zkoušení. Otázky 14 a 15 se ptaly prakticky na totéž, ale studenti si velmi často protirečili. V otázce 14 odpovědělo 73 % studentů, že za školu chodí, protože sami chtějí. V následující otázce však 71 % studentů přiznalo, že byli k záškoláctví přemluveni svými kamarády.

SKUPINA E a F**Otázka č. 19: Jakým způsobem trávíš čas za školou?**

Tabulka 27 - Jakým způsobem trávíš čas za školou?

ODPOVĚĎ	POČET
Doma	40
Příprava do školy	27
Odpočinek, spánek	24
S kamarády	18
Práce – brigáda	9
Doma u TV, PC	8
Vyřizování jiných záležitostí	8
V hospodě	7
S přítelem/přítelkyní	7
Sport	5

Graf 28 k tabulce č. 27

Komentář:

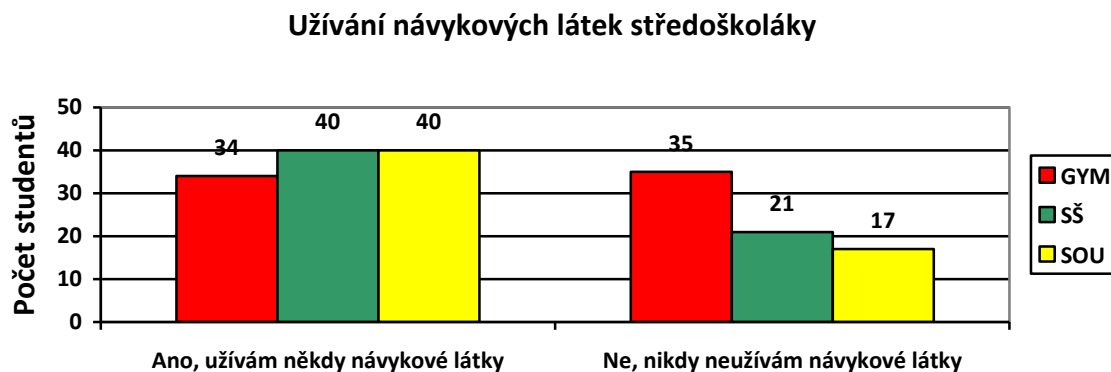
Protože studenti při vyplňování dotazníku mnohdy uvedli i několik možností jak tráví čas za školou, bylo z dotazníkového šetření vybráno 10 nejčastějších možností trávení volného času studentů za školou. 40 studentů uvedlo, že volný čas tráví například doma. 27 studentů se připravuje do školy. V době záškoláctví 24 studentů odpočívá nebo spí. S kamarády tráví svůj čas 18 záškoláků. 9 studentů napsalo, že čas vyplňují prací nebo jsou na brigádě. U TV nebo PC tráví čas 8 záškoláků. Ten samý počet studentů si v době vyučování vyřizuje jiné záležitosti, které jsou pravděpodobně důležitější, než je škola. Místo ve škole sedí 7 studentů v hospodě. Dalších 7 záškoláků uvedlo, že jsou se svým přítelem nebo přítelkyní. 5 studentů dává přednost sportu před školou.

Otázka č. 20: Užíváš někdy návykové látky (alkohol, marihuana, kokain, heroin,...kromě kafe a cigaret)

Tabulka 28 - Užíváš někdy návykové látky (alkohol, marihuana, kokain, heroin,...kromě kafe a cigaret)

ODPOVĚĎ	ŠKOLA						CELKEM	
	GYM		SŠ		SOU		Abs.	%
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%		
Ano	34	49,28	40	65,57	40	70,18	114	60,96
Ne	35	50,72	21	34,43	17	29,82	73	39,04
Celkem	69	100,0	61	100,0	57	100,0	187	100,0

Graf 29 k tabulce č. 28

Komentář:

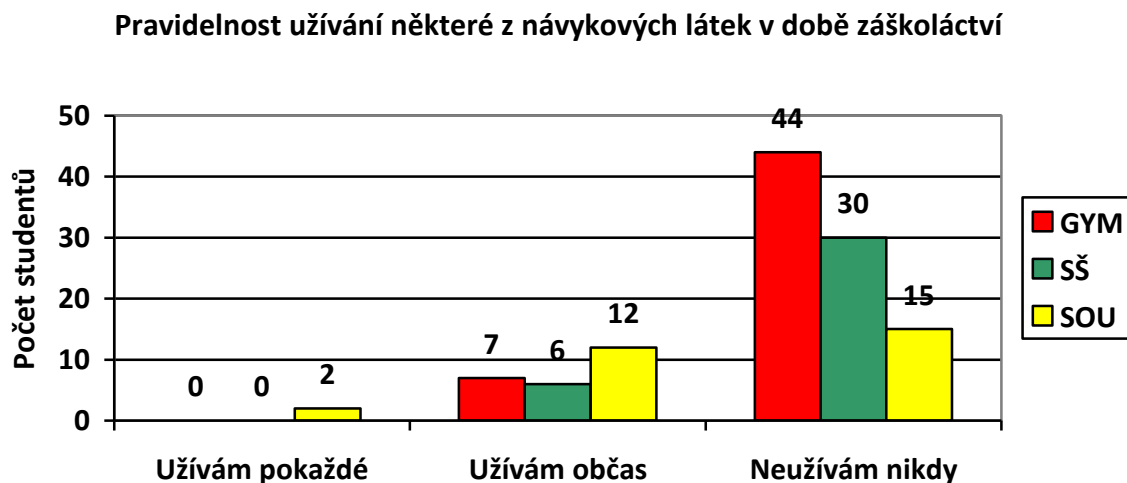
Z celkového počtu 187 studentů (tj. 100 %) přiznalo 114 studentů (tj. 61 %), že užívá nějaké návykové látky. Oproti tomu 73 studentů (tj. 39 %) uvedlo, že neužívá žádné návykové látky.

Otázka č. 21: Užíváš tyto návykové látky, i když jsi za školou?

Tabulka 29 - Užíváš tyto návykové látky, i když jsi za školou?

ODPOVĚĎ	ŠKOLA						CELKEM	
	GYM		SŠ		SOU		Abs.	%
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%		
Ano pravidelně	0	0,0	0	0,0	2	6,90	2	1,72
Ano občas	7	13,73	6	16,67	12	41,38	25	21,55
Ne	44	86,27	30	83,33	15	51,72	89	76,72
Celkem	51	100,0	36	100,0	29	100,0	116	100,0

Graf 30 k tabulce č. 29

Komentář:

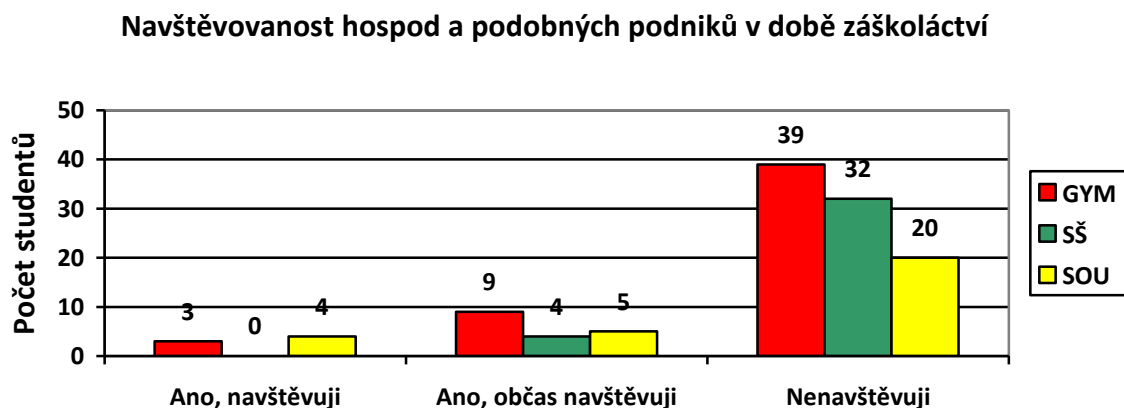
Data ve výše uvedené tabulce ukazují, zda studenti užívají nějaké návykové látky i v době, kdy jsou za školou. Ze souboru 116 záškoláků (tj. 100 %) přiznali 2 studenti (tj. 2 %), že užívají tyto látky vždy, když jsou za školou. 25 studentů (tj. 22 %) přiznalo, že návykové látky užívají občas, když jsou za školou. Za školou žádné návykové látky neužívá 89 studentů (tj. 78 %).

Otázka č. 22: Chodíváš místo do výuky do hospody nebo do nějakého jiného podniku např. s hracími automaty?

Tabulka 30 - Chodíváš místo do výuky do hospody nebo do nějakého jiného podniku např. s hracími automaty?

ODPOVĚĎ	ŠKOLA						CELKEM	
	GYM		SŠ		SOU		Abs.	%
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%		
Ano	3	5,88	0	0,0	4	13,79	7	6,03
Ano občas	9	17,65	4	11,11	5	17,24	18	15,52
ne	39	76,47	32	88,89	20	68,97	91	78,45
Celkem	51	100,0	36	100,0	29	100,0	116	100,0

Graf 31 k tabulce č. 30

Komentář:

Výzkumné šetření odhalilo, že z celkového souboru 116 záškoláků (tj. 100 %) jich pravidelně navštěvuje hospodu nebo podobná zařízení 7 (tj. 6 %). 18 studentů (tj. 16 %) uvedlo, že tato zařízení navštěvuje občas, když jsou za školou. 91 studentů (tj. 78 %) tyto podniky nenavštěvuje v době záškoláctví.

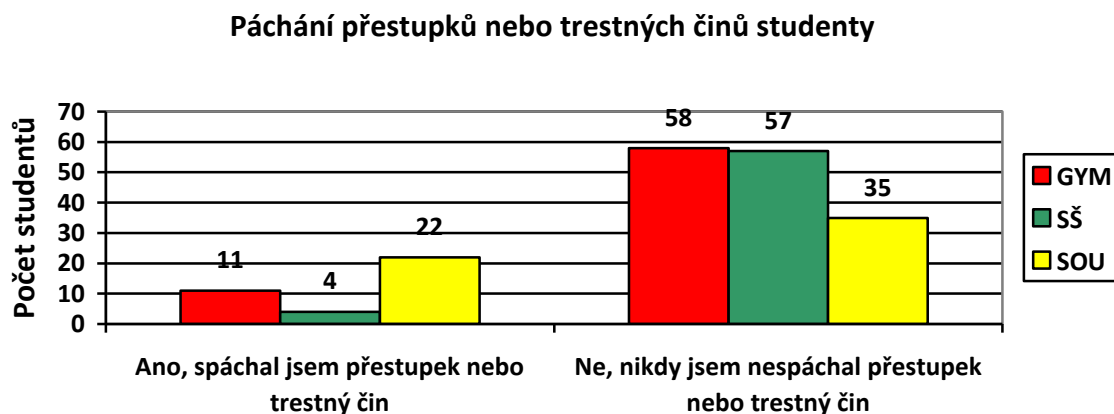
Otázka č. 23: Spáchal/a jsi už někdy přestupek proti zákonu nebo trestný čin?

Tabulka 31 - Spáchal/a jsi už někdy přestupek proti zákonu nebo trestný čin?

ODPOVĚĎ	ŠKOLA						CELKEM	
	GYM		SŠ		SOU		Abs.	%
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%		
Ano	11	15,94	4	6,56	22	38,60	37	19,79
Ne	58	84,06	57	93,44	35	61,40	150	80,21
Celkem	69	100,0	61	100,0	57	100,0	187	100,0

Graf 32 k tabulce č. 31

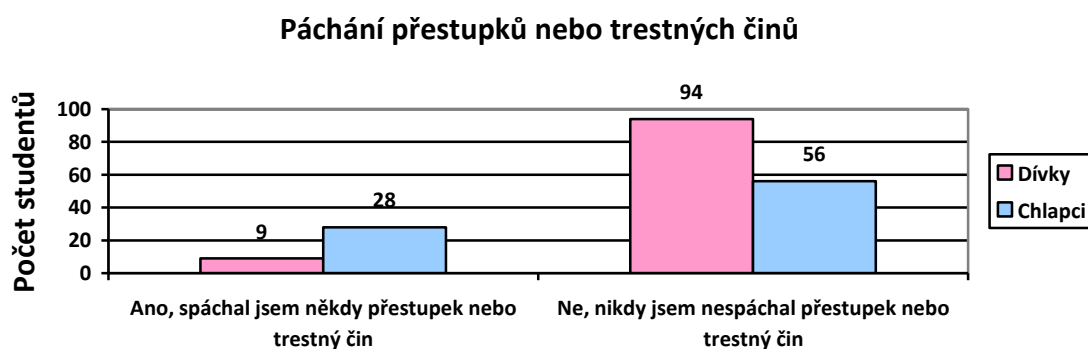
Komentář:

Z výzkumu je zřejmé, že 37 studentů (tj. 20 %) z celkového počtu 187 studentů (tj. 100 %), spáchalo někdy v životě přestupek nebo trestný čin. Naopak 150 studentů (tj. 80 %) uvedlo, že nikdy žádný přestupek nebo trestný čin nespáchalo. Páchání protiprávního jednání se dopouští nejvíce studenti SOU. Za překvapující mohou být považovány však i výsledky přestupkové a trestné činnosti studentů GYM.

Tabulka 32 - Spáchal/a jsi už někdy přestupek proti zákonu nebo trestný čin?

ODPOVĚDI	POHLAVÍ			
	Dívky		Chlapci	
	Abs.	%	Abs.	%
Ano	9	8,74	28	33,33
Ne	94	91,26	56	66,67
Celkem	103	100,0	84	100,0

Graf 33 k tabulce č. 32

Komentář:

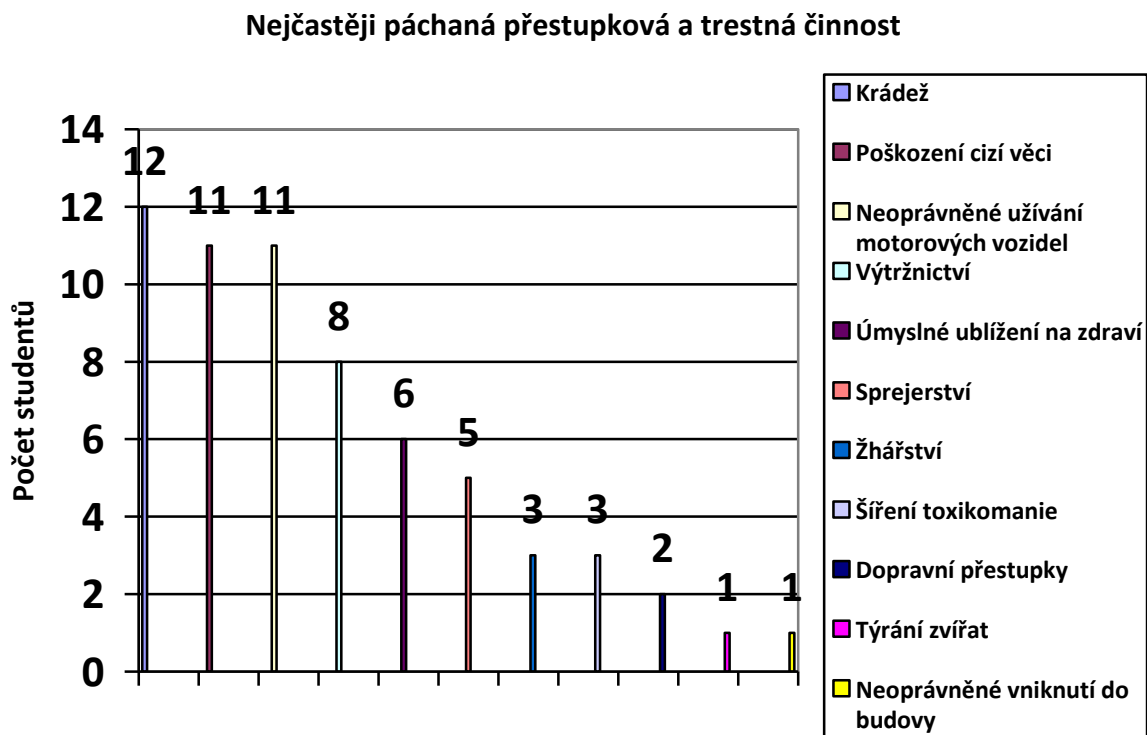
Na základě pohlaví z výzkumu vyplývá, že s přestupkovou nebo trestnou činností má ze 103 dívek (tj. 100 %) zkušenost 9 dívek (tj. 9 %). Chlapci mají větší zkušenost s porušováním zákona a to ve 33 % tj. 28 chlapců z 84 (tj. 100 %).

Otázka č. 24: O jaký/é přestupek šlo?

Tabulka 33 - O jaký/é přestupek šlo?

ODPOVĚĎ	POČET
Krádež	12
Poškození cizí věci	11
Neoprávněné užívání motorových vozidel	11
Výtržnictví	8
Úmyslné ublížení na zdraví	6
Sprejerství	5
Žhářství	3
Šíření toxikomanie	3
Dopravní přestupky	2
Týrání zvířat	1
Neoprávněné vniknutí do budovy	1

Graf 34 k tabulce č. 33

Komentář:

Na otázku 24 „o jaký/é přestupky šlo“, uvedli někteří studenti tedy více přestupků či trestných činů, kterých se dopustili. Proto byly vybrány opět ty nejčastější a tabulka zaznamenává, kolik studentů se jakého protiprávního jednání dopustilo. Z výzkumného šetření vyplynulo, že 12 studentů již někdy něco ve svém životě ukradlo. 11 studentů se přiznalo k poškození cizí věci. Stejný počet studentů, neoprávněně užívalo motorová vozidla. 8 studentů se dopustilo výtržnictví. 6 studentů uvedlo, že někomu úmyslně ublížili na zdraví. Ke sprejerství se doznalo 5 studentů. Mezi studenty se objevili také 3 žháři. Šíření toxikomanie není cizí třem studentům. S dopravními přestupky mají zkušenost 2 studenti. 1 ze studentů se přiznal k týrání zvířat a 1 student uvedl, že vnikl spolu se svými kamarády neoprávněně do budovy školy, když byli pod vlivem alkoholu.

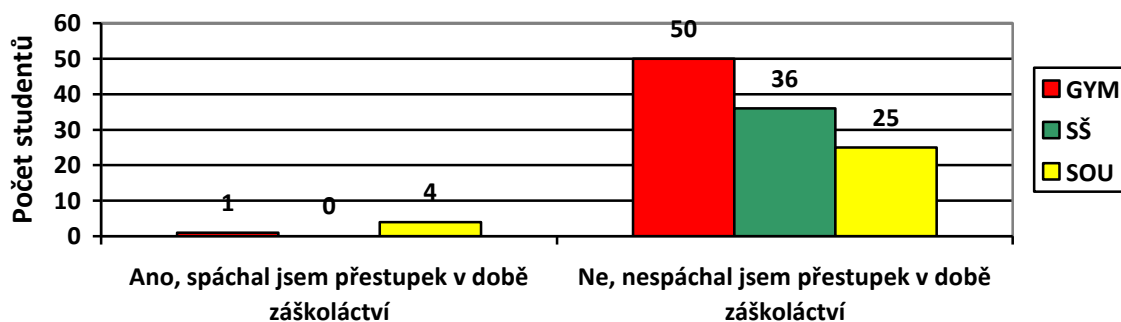
Otázka č. 25: Spáchal/a jsi někdy přestupek proti zákonu v době, kdy jsi byl/a za školou?

Tabulka 34 - Spáchal/a jsi někdy přestupek proti zákonu v době, kdy jsi byl/a za školou?

ODPOVĚĎ	ŠKOLA						CELKEM	
	GYM		SŠ		SOU			
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
Ano	1	1,96	0	0,0	4	13,79	5	4,31
Ne	50	98,04	36	100,0	25	86,21	111	95,69
Celkem	51	100,0	36	100,0	29	100,0	116	100,0

Graf 35 k tabulce č. 34

Páchání přestupků proti zákonu v době záškoláctví

Komentář:

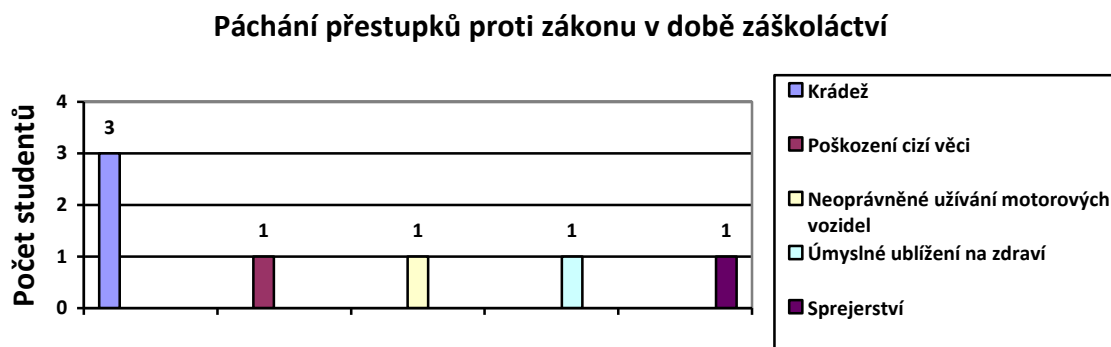
Z výše uvedených výsledků vyplývá, že ze 116 záškoláků (tj. 100 %) pouze 5 studentů (tj. 4 %) spáchalo přestupek nebo trestný čin v době, kdy byli za školou. V době záškoláctví nespáchalo žádný přestupek ani trestný čin 111 studentů (tj. 96 %). Tyto výsledky se mohou jevit jako překvapující, protože by se dalo předpokládat, že se protiprávního jednání dopouští v době záškoláctví více studentů.

Otázka č. 26: O jaký/é přestupky šlo?

Tabulka 35 - O jaký/é přestupky šlo?

ODPOVĚĎ	POČET
Krádež	3
Poškození cizí věci	1
Neoprávněné užívání motorových vozidel	1
Úmyslné ublížení na zdraví	1
Sprejerství	1

Graf 36 k tabulce č. 35

Komentář:

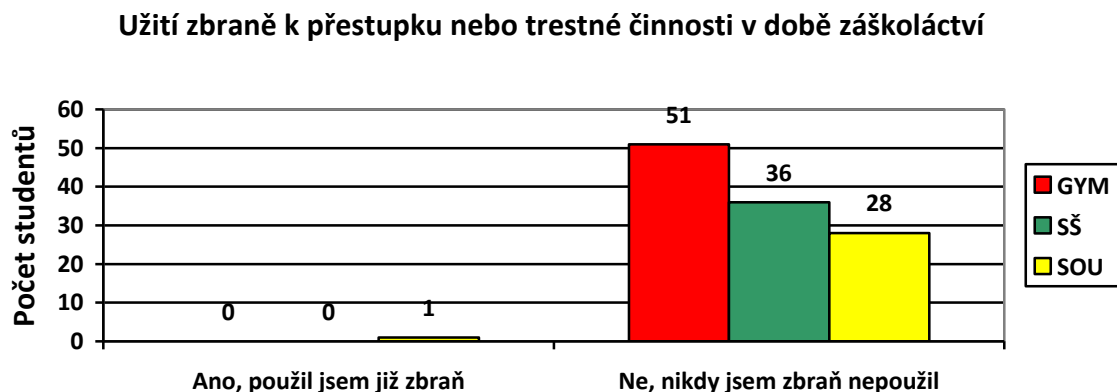
Výše uvedená data v tabulce podávají informace o tom, jakých přestupků se dopouštějí studenti v době záškoláctví. Studenti opět uvedli všechny své přestupky. 3 studenti uvedli, že v době záškoláctví již někdy něco ukradli. V době záškoláctví se dále věnují studenti poškozování cizí věci (uvedl 1 student), neoprávněnému užívání motorových vozidel (uvedl 1 student), úmyslnému ublížení na zdraví (uvedl 1 student) a sprejerství (uvedl 1 student).

Otázka č. 27: Použil/a jsi někdy zbraň (pistol, nůž,...) ke krádeži, vydírání nebo k ublížení někomu jinému a to v době, kdy jsi byl/a za školou?

Tabulka 36 - Použil/a jsi někdy zbraň (pistol, nůž,...) ke krádeži, vydírání nebo k ublížení někomu jinému a to v době, kdy jsi byl/a za školou?

ODPOVĚĎ	ŠKOLA						CELKEM	
	GYM		SŠ		SOU		Abs.	%
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%		
Ano	0	0,0	0	0,0	1	3,45	1	0,86
Ne	51	100,0	36	100,0	28	96,55	115	99,14
Celkem	51	100,0	36	100,0	29	100,0	116	100,0

Graf 37 k tabulce č. 36

Komentář:

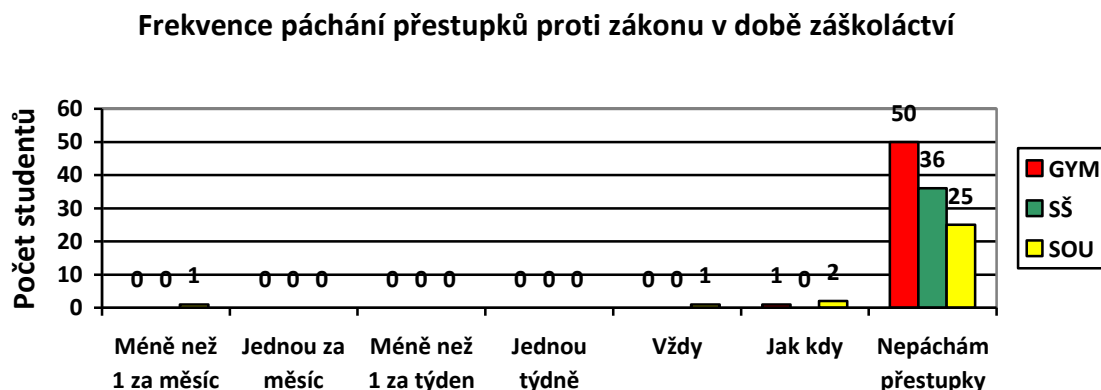
Výsledky týkající se otázky, zda záškoláci použili někdy ke své přestupkové či trestné činnosti zbraň dopadly až na jednu výjimku jednoznačně. Ze 116 záškoláků (tj. 100 %) uvedlo 115 studentů (tj. 99 %), že nikdy nepoužili zbraň. Pouze 1 student (tj. 1 %) uvedl, že použil zbraň ke své přestupkové nebo trestné činnosti.

Otázka č. 28: Jak často pácháš přestupky proti zákonu během doby, kdy jsi za školou?

Tabulka 37 - Jak často pácháš přestupky proti zákonu během doby, kdy jsi za školou?

ODPOVĚĎ	ŠKOLA						CELKEM	
	GYM		SŠ		SOU		Abs.	%
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%		
Méně než 1 za měsíc	0	0,0	0	0,0	1	3,45	1	0,86
Jednou za měsíc	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Méně než 1 za týden	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Jednou týdně	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Vždy	0	0,0	0	0,0	1	3,45	1	0,86
Jak kdy	1	1,96	0	0,0	2	6,90	3	2,59
Nepáchám přestupky	50	98,04	36	100,0	25	86,21	111	95,69
Celkem	51	100,0	36	100,0	29	100,0	116	100,0

Graf 38 k tabulce č. 37

Komentář:

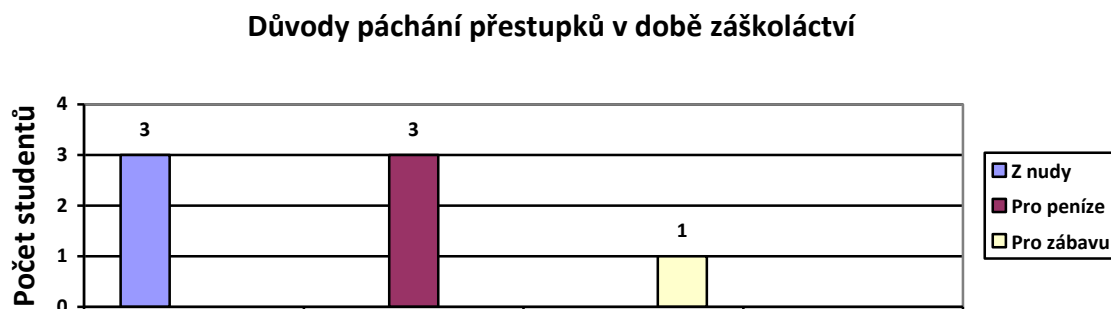
Jak již bylo uvedeno z celkového počtu 116 záškoláků (tj. 100 %) jich nepáchá přestupkovou ani trestnou činnost 111 (tj. 96 %). Zbývajících 5 studentů (tj. 4 %) se dopouští trestné nebo přestupkové činnosti v těchto intervalech: 1 student (tj. 1%) uvedl, že páchá trestnou nebo přestupkovou činnost méně než jednou za měsíc. Další student (tj. 1 %) uvedl, že tuto činnost páchá vždy, když je za školou, což může být považováno jako znepokojující. 3 studenti (tj. 3 %) odpověděli, že trestnou a přestupkovou činnost páchají v době záškoláctví jak kdy.

Otázka č. 29: Proč pácháš přestupky proti zákonu, když jsi za školou (nuda, nedostatek peněz, na truc rodičům, z vyhecování,...)

Tabulka 38 - Proč pácháš přestupky proti zákonu, když jsi za školou (nuda, nedostatek peněz, na truc rodičům, z vyhecování,...)

ODPOVĚĎ	POČET
Z nudy	3
Pro peníze	3
Pro zábavu	1

Graf 39 k tabulce č. 38

Komentář:

Na otázku „proč pácháš přestupky proti zákonu, když jsi za školou“ uvedli studenti opět několik příčin. Protiprávního jednání se z nudy dopouští 3 studenti. Stejný počet studentů páchá přestupkovou nebo trestnou činností pro peníze. 1 student uvedl jako důvod pro své protiprávní jednání zábavu.

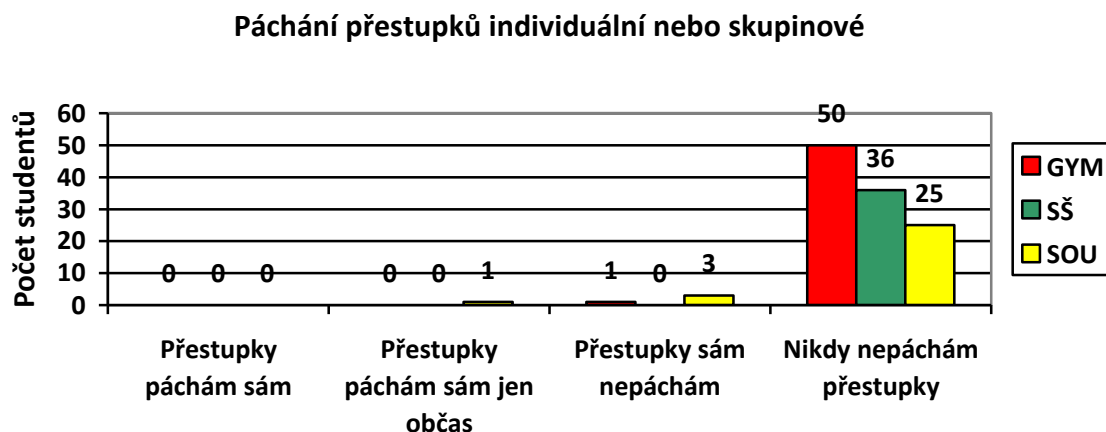
Otázka č. 30: Pácháš přestupky proti zákonu v době záškoláctví sám/a?

Tabulka 39 - Pácháš přestupky proti zákonu v době záškoláctví sám/a?

ODPOVĚĎ	ŠKOLA						CELKEM	
	GYM		SŠ		SOU		Abs.	%
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%		
Ano	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Občas	0	0,0	0	0,0	1	3,45	1	0,86
Ne	1	1,96	0	0,0	3	10,34	4	3,45
Nepáchám přestup-	50	98,4	36	100,0	25	86,21	111	95,69
Celkem	51	100,0	36	100,0	29	100,0	116	100,0

Graf 40 k tabulce č. 39

Komentář:

Z počtu 5 studentů (tj. 4 %), kteří se v době záškoláctví dopouštějí trestné nebo přestupkové činnosti 1 student (tj. 1 %) uvedl, že trestnou činnost páchá sám jen občas. Další 4 studenti (tj. 3 %) uvedli, že trestnou nebo přestupkovou činnost nepáchají sami, to znamená, že se těchto činů dopouštějí spolu se svými kamarády.

Komentář ke skupině E a F a k VO4 – jakým způsobem tráví studenti volný čas za školou, a k VO5 – dochází u studentů SŠ k protiprávnímu jednání proti zákonu, pokud ano, jakým způsobem

Výše uvedené otázky zjišťují způsob trávení volného času za školou a mapují páchání protiprávního jednání studentů SŠ proti zákonu. Otázky se ptaly například na to, jakým způsobem tráví studenti volný čas za školou, zda navštěvují hospody a podobné podniky, zda páchají přestupky nebo trestnou činnost, jak často ji páchají a zda ji páchají sami.

Podle výsledků dotazníkového šetření tráví studenti nejčastěji čas za školou doma – tuto možnost zvolilo 40 studentů. 27 studentů se v době záškoláctví připravuje do školy. 24 studentů uvedlo, že místo školy odpočívá nebo spí. 18 studentů uvedlo, jako další možnost trávení volného času za školou být s kamarády. Svůj čas za školou tráví 7 studentů v hospodě. Ze 116 záškoláků (tj. 100 %) užívá návykové látky v době záškoláctví 27 studentů (tj. 23 %). 5 studentů (tj. 4 %) se přiznalo, že v době záškoláctví spáchali nějaký přestupek nebo trestný čin. 1 záškolák použil ke svému protiprávnímu jednání i zbraň.

5.5 Shrnutí výsledků výzkumu

VO1: Jaká je četnost záškoláctví studentů SŠ?

Díky dotazníkovému šetření VO1 zjistila, že četnost záškoláctví studentů SŠ může být viděna jako alarmující, a to z toho důvodu, že ze 187 studentů (tj. 100 %) se ho v současné době dopouští 116 studentů (tj. 62 %). Počet studentů, kteří mají zkušenost se záškoláctvím, je však o něco vyšší – jedná se o 143 studentů (tj. 76 %), kteří byli někdy v životě za školou.

VO2: Jaké jsou postoje rodičů k záškoláctví studentů?

VO2 odhalila, že rodiče se staví k záškoláctví svých dětí různě. Pokud rodiče o záškoláctví ví, tak se snaží svým dětem především domluvit, tak odpovědělo ze 116 záškoláků (tj. 100 %) 38 studentů (tj. 33 %). Někteří rodiče své děti dokonce za záškoláctví trestají (4 %). 10 studentů (tj. 9 %) uvedlo, že je rodičům jejich neoprávněná absence jedno. Z dotazníkového šetření dále vyplynulo, že někteří studenti se dokonce na záškoláctví se svými rodiči domluví. Dále bylo zjištěno, že 59 rodičů (tj. 51 %) ze 116 (tj. 100 %), svým dětem záškoláctví omluví. Z toho se dá usoudit, že rodiče nestojí o to, aby měli jejich děti popřípadě oni sami problémy.

VO3: Jaké jsou příčiny záškoláctví?

VO3 zjišťující příčiny záškoláctví odhalila, že nejčastější příčinou neoprávněné absence je nuda ve škole – odpovědělo tak 40 studentů. 38 studentů jako jednu z příčin záškoláctví uvedlo nepřipravenost na výuku nebo zkoušení. VO3 dále zjistila, že příčinou záškoláctví mohou být také kamarádi, kteří studenty k záškoláctví přemluví – odpovědělo tak 71 studentů (tj. 61 %) ze 116 studentů (tj. 100 %).

VO4: Jakým způsobem tráví studenti volný čas za školou?

Z výzkumu vyplynulo, že studenti nejčastěji tráví čas za školou doma. Tuto možnost zvolilo 40 studentů. 27 studentů nejde do školy z toho důvodu, že se musí připravovat do školy (učit se na maturitu nebo písemku či dodělávají, to, co nestihli). Z důvodu odpočinku se dopouští záškoláctví 24 studentů. K užívání návykových látek v době

záškoláctví se přiznalo 27 studentů (tj. 23 %). Čas za školou tráví 25 studentů (tj. 22 %) také například v hospodě nebo jiných podnicích jako jsou restaurace nebo kavárny. Někteří studenti tráví čas za školou také například pácháním protiprávního jednání. Jedná se o 5 záškoláků (tj. 4 %) ze 116 záškoláků (tj. 100 %).

VO5: Dochází u studentů SŠ k protiprávnímu jednání proti zákonu, pokud ano, jakým způsobem?

Výzkum prokázal, že protiprávního jednání se dopouští ze 187 studentů (tj. 100 %) celkem 37 studentů (tj. 20 %). Nejčastěji se jedná o studenty SOU a poté o studenty GYM, což by mohlo být viděno jako zajímavé. Nejčastěji se studenti dopouští krádeží (uvedlo 12 studentů), dále 11 studentů neoprávněně užívalo motorová vozidla a stejný počet studentů se dopustil poškození cizí věci. Protiprávního jednání se dopouští v době záškoláctví ze 116 studentů (tj. 100 %) 5 studentů (tj. 4 %), což může být shledáno jako nízké procento.

ZÁVĚR

Společensky nežádoucí jevy jsou přítomny v naší společnosti snad odjakživa. Přesto si na ně lidé nezvykli a je nutné doufat a věřit, že ani nezvyknou. Záškoláctví nebo šikana se však vyskytují již na většině škol, což potvrzuje i Kolář (2001). Protiprávní jednání dětí a mladistvých také není nic výjimečného, jak ukazují i statistiky. Podle statistik je zřejmé, že situace se od roku 2000 výrazně zlepšila. Zatím co v roce 2000 se dopustilo protiprávního jednání 10 216 nezletilých dětí a 13 507 mladistvých, statistiky z roku 2007 jsou již příznivější. V roce 2007 porušilo zákon 2 710 nezletilých a 8 079 mladistvých (Přehled kriminality v r. 2000; Přehled kriminality v r. 2007).

Z výsledků těchto statistik lze tedy usuzovat, že je snaha s nežádoucími společenskými jevy bojovat a snažit se jim co nejvíce předcházet, popřípadě eliminovat jejich dopad. Přesto je prevence stále nedostačující, protože výskyt sociálně patologických jevů je poměrně častý, jak se ukázalo také z výzkumu záškoláctví na třech SŠ ve Zlínském kraji.

Z výsledků dotazníkového šetření probírané problematiky bylo zjištěno, že záškoláctví studentů SŠ ve Zlínském kraji, je opravdu velmi rozšířené. Většina studentů ze zkoumaných SŠ se v současné době dopouští záškoláctví. Výzkum odhalil, že velké procento rodičů o záškoláctví svých dospívajících dětí ví a v převážné většině se jim snaží domluvit. Jsou zde však také rodiče, kteří se záškoláctvím svých dětí vůbec nezabývají, a je jim to vlastně jedno. Z dotazníkového šetření také vyplynulo, že někteří studenti se na záškoláctví se svými rodiči domluví. Za nejčastější příčinu záškoláctví byla studenty uvedena nuda ve škole. Dále byl zjištěn způsob trávení volného času v době záškoláctví. Studenti nejčastěji odpovídali, že čas za školou tráví doma. Druhou nejčastější odpovědí bylo, že studenti se v průběhu záškoláctví připravují do školy, což by mohlo být považováno za překvapující. Nízké procento záškoláků svůj čas tráví ale také pácháním protiprávního jednání. Zkušenosti s pácháním trestné nebo přestupkové činnosti, mají však studenti i mimo dobu záškoláctví, jak bylo odhaleno výzkumem.

Autorka práce vždy zastávala názor, že největší podíl na patologickém chování dětí a mládeže má špatný vliv vrstevníků. Po vypracování této práce však svůj názor přehodnotila. Rodiče jsou těmi nejdůležitějšími osobami, které mají ovlivňovat chování a jednání dětí a mají tedy značný podíl na tom, co jejich děti dělají. Děti se sami nevychoávají, od toho mají rodiče, kteří se nesmí spoléhat na to, že to děti zvládnou sami.

V případě, že jsou dospívající slušně vychovaní a mají jasno v tom, co je správné a co ne, tak je nezvyklá k nesprávnému chování ani ten nejlepší kamarád.

Bylo nezbytné prostudovat větší počet odborných knih, než byly nalezeny vhodné zdroje pro vypracování teoretické části. Autorka práce se domnívá, že cíle, které byly stanoveny v praktické části bakalářské práce, byly zodpovězeny. Nutno ještě podotknout, že dotazníkové šetření odhalilo, že prevence záškoláctví je stále nedostačující, vzhledem k tomu, kolik studentů se k němu přiznalo. Proto autorka práce doporučuje, aby se dané problematice školy i nadále soustavně věnovaly, zavedly přísnější opatření, a především intenzivněji spolupracovaly s rodiči.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] ČAČKA, O. *Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace*. Brno: Doplněk, 2000. ISBN 80-7239-060-0.
- [2] ČECH, T. Škola a sociálně patologické symptomy v projevech žáků. In STŘELEČEK, S. (ed.) *Studie z teorie a metodiky výchovy I*. 2. vyd. Brno: Katedra pedagogiky Pedagogické fakulty MU, 2004. ISBN 80-86633-21-7.
- [3] FONTANA, D. *Psychologie ve školní praxi: příručka pro učitele*. 2. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-626-8.
- [4] GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-79-6.
- [5] GRECMANOVÁ, H. Rodina a rodinná výchova. In GRECMANOVÁ, H. a kol. *Obecná pedagogika II*. 2.vyd. Olomouc: Hanex, 2003. ISBN 80-85783-24-X.
- [6] HEŘMANSKÁ, D. *Psychologická analýza dětské predelikvence*. Hradec Králové: Gaudeamus, 1994. ISBN 80-7041-097-3.
- [7] HUDECOVÁ, A. Sociálně deviáce v školskom prostredí. In KRAUS, B., HRONCOVÁ, J. a kol. *Sociální patologie*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2007. ISBN 978-80-7041-896-3.
- [8] CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.
- [9] KNOTOVÁ, D. Prostředí a výchova. In PŘADKA, M., KNOTOVÁ, D., FALTÝSKOVÁ, J. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. Brno: Masarykova univerzita, 2004. ISBN 80-210-3469-6.
- [10] KOCOURKOVÁ, J. Úzkostné poruchy v klinické praxi. In VYMĚTAL, J. a kol. *Speciální psychoterapie*. 2. vyd. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1315-1.
- [11] KOLÁŘ, M. *Bolest šikanování*. 2. vyd. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-014-3.
- [12] KYRIACOU, CH. *Řešení výchovných problémů ve škole*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-945-3.
- [13] MARTIN, M.; WALTMANOVÁ – GREENWOODOVÁ, C. (ed.) *Jak řešit problémy dětí se školou: Lexikon pro rodiče*. Praha: Portál, 1997. ISBN 80-7178-125-8.

- [14] MATOUŠEK, O.; KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 2. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-771-X.
- [15] MAŘÍKOVÁ, H. a kol. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-310-5.
- [16] PÁVKOVÁ, J. a kol. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času*. 3. vyd. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-711-6.
- [17] PRŮCHA, J.; WALTEROVÁ, E.; MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-772-8.
- [18] SMUTKOVÁ, L. *Sociální práce s rodinou*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2007. ISBN 978-80-7041-069-1.
- [19] SOVÁK, a kol. *Defektologický slovník*. 3. vyd. Jinočany: H&H, 2000. ISBN 80-86022-76-5.
- [20] STŘELEČEK, S. Rodina jako výchovný činitel. In STŘELEČEK, S. (ed.) *Studie z teorie a metodiky výchovy II*. Brno: Masarykova univerzita, 2005. ISBN 80-210-3687-7.
- [21] TRAIN, A. *Nejčastější poruchy chování dětí: Jak je rozpoznat a kdy se obrátit na odborníka*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-503-2.
- [22] VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2005a. ISBN 80-246-0956-8.
- [23] VÁGNEROVÁ, M. *Školní poradenská psychologie pro pedagogy*. Praha: Karolinum, 2005b. ISBN 80-246-1074-4.
- [24] VÁGNEROVÁ, M. *Psychologie problémového dítěte školního věku*. Praha: Husitská teologická fakulta, 1995.
- [25] *Zákon č. 140/1961 Sb. Trestní zákon ÚZ č. 655*. Ostrava: Sagit, 2008. ISBN 978-80-7208-666-5.
- [26] *Zákon č. 200/1990 Sb. Trestní zákon trestní řád přestupky*. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-030-0.
- [27] ZÁŠKODNÁ, H. *Psychosociální problémy adolescentů*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, 1998. ISBN 80-7040-306-3.
- [28] *Dítě na útěku*. [online]. [cit. 13. 2. 2009]. Dostupné na WWW: <<http://web.mvcr.cz/archiv2008/soutez/2005/diteutek.doc>>.

- [29] *Kriminalita a delikvence – charakteristika*. [online]. Posl. akt. říjen 2007. [cit. 27. 3. 2009]. Dostupné na WWW: <<http://icm.cz/kriminalita-a-delikvence-charakteristika>>.
- [30] *Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví*. [online]. [cit. 27. 3. 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.msmt.cz/vzdelani/metodicky-pokyn-k-jednotnemu-postupu-pri-uvolnovani-a-omlouvani-zaku-z-vyucovani-prevenci-a-postihu-zaskolactvi>>.
- [31] *Počet a struktura narozených, rodinný stav matky*. [online]. Posl. akt. 14. 12. 2006. [cit. 30. 4. 2009]. Dostupné na WWW: <[http://www.czso.cz/csu/2006edicniplan.nsf/t/360034A5ED/\\$File/400806a1.pdf](http://www.czso.cz/csu/2006edicniplan.nsf/t/360034A5ED/$File/400806a1.pdf)>.
- [32] *Přehled kriminality v r. 2000*. [online]. [30. 4. 2009]. Dostupné na WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/statistiky/krim_stat/2000/index.html>.
- [33] *Přehled kriminality v r. 2007*. [online]. [30. 4. 2009]. Dostupné na WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/statistiky/krim_stat/2007/index.html>.
- [34] *Strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2005-2008*. [online]. Posl. akt. 26. 10. 2006. [cit. 30. 4. 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/strategie-prevence-socialne-patologickych-jevu-u-deti-a-mladeze>>.
- [35] *Vývoj rozvodovosti v České republice v letech 1989-2001*. [online]. Posl. akt. 26. 10. 2006. [cit. 30. 4. 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.czso.cz/csu/2002edicniplan.nsf/tab/B6003ECF1F>>.
- [36] *Záškoláctvo – informativny material pre rodičov*. [online]. [cit. 11. 2. 2009]. Dostupné na WWW: <http://ldp.sk/rozhodovanie/clanky_subory/Zaskolactvo.pdf>.
- [37] *Změna provozu na Lince vzkaz domů*. [online]. [cit. 4. 3. 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.nasedite.cz/webmagazine/articles.asp?idk=202&ida=208>>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

MŠMT Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

ZŠ Základní škola

SŠ Střední škola

GYM Gymnázium

SOU Střední odborné učiliště

VO Výzkumná otázka

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 – Pohlaví a škola

Tabulka 2 – Ročník

Tabulka 3 – Bydliště

Tabulka 4 – Žiješ (s kým)

Tabulka 5 – Žiješ (s kým)

Tabulka 6 – Byl/a jsi někdy ve svém životě za školou?

Tabulka 7 – Byl/a jsi někdy ve svém životě za školou?

Tabulka 8 – Máš své vlastní zkušenosti s chozením za školu ze základní školy?

Tabulka 9 – Máš své vlastní zkušenosti s chozením za školu ze základní školy?

Tabulka 10 – V současné době chodíš za školu?

Tabulka 11 – V současné době chodíš za školu?

Tabulka 12 – Jak často chodíš za školu?

Tabulka 13 – Kolik neomluvených hodin jsi měl/a za první pololetí (alespoň přibližně)?

Tabulka 14 – Chodíváš za školu i na celý de?

Tabulka 15 – Zajímají se tví rodiče, zda chodíš do školy?

Tabulka 16 – Podporují tě rodiče ve studiu?

Tabulka 17 – Vědí tví rodiče, že chodíš za školu?

Tabulka 18 – Nechají tě rodiče doma, když je o to požádáš nebo když to oni sami potřebují?

Tabulka 19 – Co říkají rodiče na to, že chodíš za školu?

Tabulka 20 – Napíšou ti rodiče omluvenku, když vědí, že jsi byl/a za školou?

Tabulka 21 – Na předměty, které tě baví, zůstáváš ve škole?

Tabulka 22 – Chodíš za školu, protože sám/a chceš, nebo proto, že tě někdo přemluvil?

Tabulka 23 – Svedli tě někdy k záškoláctví tví kamarádi?

Tabulka 24 – Chodíš za školu, když jsi nepřipraven/a na výuku nebo na zkoušení?

Tabulka 25 – Utíkáš i z předmětů, které učí tvůj oblíbený učitel?

Tabulka 26 – Proč chodíš za školu (uved' hlavní příčinu)

Tabulka 27 – Jakým způsobem trávíš čas za školou?

Tabulka 28 – Užíváš někdy návykové látky (alkohol, marihuana, kokain,...kromě kafe a cigaret

Tabulka 29 – Užíváš tyto návykové látky, i když jsi za školou?

Tabulka 30 – Chodíváš místo do výuky do hospody nebo do nějakého jiného podniku např. s hracími automaty?

Tabulka 31 – Spáchal/a jsi už někdy přestupek proti zákonu nebo trestný čin?

Tabulka 32 – Spáchal/a jsi už někdy přestupek proti zákonu nebo trestný čin?

Tabulka 33 – O jaký přestupek šlo?

Tabulka 34 – Spáchal/a jsi někdy přestupek proti zákonu v době, kdy jsi byl/a za školou?

Tabulka 35 – O jaký přestupek šlo?

Tabulka 36 – Použil/a jsi někdy zbraň (pistol, nůž,...) ke krádeži, vydírání nebo k ublížení někomu jinému a to v době, kdy jsi byl/a za školou?

Tabulka 37 – Jak často pácháš přestupky proti zákonu během doby, kdy jsi za školou?

Tabulka 38 – Proč pácháš přestupky proti zákonu, když jsi za školou (nuda, nedostatek peněz, na truc rodičům, z vyhecování,...)?

Tabulka 39 – Pácháš přestupky proti zákonu v době záškoláctví sám/a?

SEZNAM PŘÍLOH

P I: Doporučený vzor záznamu o pohovoru o neomluvené nepřítomnosti žáka

P II: Doporučený vzor zápisu z výchovné komise

P III: Vzor dotazníku

PŘÍLOHA P II: DOPORUČENÝ VZOR ZÁPISU Z VÝCHOVNÉ KOMISE

Doporučený vzor zápisu z výchovné komise
Zápis z výchovné komise
k řešení neomluvené nepřítomnosti žáka

Jméno žáka /žákyně:	
Datum narození:	
Bydliště:	
Škola – třída - ročník:	

<p>Účastníci jednání: zákonní zástupci žáka</p> <p>třídní učitel výchovný poradce vedení školy kurátor sociálně-právní ochrany dětí školní metodik protidrogové prevence zástupce rady školy ostatní</p> <p>Předmět jednání:</p>   <p>Výchovná opatření:</p>   <p>Zapsal/a:</p>
--

S uvedenými skutečnostmi zákonní zástupci souhlasí a zavazují se řídit závěry tohoto jednání.

V případě pokračující neomluvené absence berou zákonní zástupci na vědomí možné následky spojené s přestupkovým řízením, popř. následným trestním oznámením.

Datum:

Podpis zákonných zástupců:

Razítko školy:

Podpis ředitele / ředitelky školy:

PŘÍLOHA P III. VZOR DOTAZNÍKU

DOTAZNÍK

Milí studenti,

jmenuji se Veronika Dudová a jsem studentkou 3. ročníku oboru sociální pedagogika na Fakultě humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně.

Dotazník, který držíte v rukou je určen pro studenty středních škol, středních odborných učilišť a pro studenty gymnázií.

Dotazník je zcela anonymní a poslouží mi k vypracování empirické části bakalářské práce, která se zabývá záškoláctvím ve Zlínském kraji. Prosím o pravdivé vyplnění dotazníku.

Předem moc děkuji za ochotu a spolupráci a za pravdivě vyplněný dotazník.

Dudová Veronika

Pokyny pro vyplnění dotazníku: zakroužkujte vždy jen jednu odpověď, v případě otevřených otázek nebo nabídky „jiné“ svou odpověď napište na volné řádky.

1) Byl/a jsi někdy ve svém životě za školou?

a) ano

b) ne

2) Máš své vlastní zkušenosti s chozením za školu ze základní školy?

a) ano

b) ne

3) V současné době chodíš za školu?

a) ano

b) ne

4) Jak často chodíš za školu?

a) jednou za měsíc

b) méně než jednou za měsíc

c) jednou týdně

d) méně než jednou za týden

e) nechodím za školu

f) jiné

.....
5) Kolik neomluvených hodin jsi měl za první pololetí (alespoň přibližně)?
.....

6) Chodíváš za školu i na celý den?

a) ano

b) ne

c) nechodím za školu

7) Zajímají se tví rodiče, zda chodíš do školy?

a) ano

b) ne

8) Podporují tě rodiče ve studiu?

- a) ano
- b) ne

9) Vědí rodiče, že chodíš za školu?

- a) ano
- b) ne
- c) nechodím za školu

10) Nechají tě rodiče doma, když je o to požádáš nebo když to oni sami potřebují?

- a) ano
- b) ne

11) Co říkají rodiče na to, že chodíš za školu?

- a) je jim to jedno
  - b) domlouvají mi
  - c) trestají mě
  - d) neví, že chodím za školu
  - e) nechodím za školu
  - f) jiné
- .....

12) Napíšeš ti rodiče omluvenku, když vědí, že jsi byl/a za školou?

- a) ano
- b) ne
- c) nechodím za školu

13) Na předměty, které tě baví, zůstáváš ve škole?

- a) ano
- b) ne
- c) nechodím za školu

14) Chodíš za školu, protože sám/sama chceš, nebo proto, že tě někdo přemluvil?

.....

15) Svedli tě někdy k záškoláctví tví kamarádi?

- a) ano
- b) ne
- c) nechodím za školu

16) Chodíš za školu, když jsi nepřipraven/a na výuku nebo na zkoušení?

- a) ano
- b) ne
- c) nechodím za školu

17) Utíkáš i z předmětů, které učí tvůj oblíbený učitel?

- a) ano
- b) ne
- c) nechodím za školu

18) Proč chodíš za školu? Uveď hlavní příčinu (nuda ve škole, nezájem o učivo a studium, zkoušení, šikana, nezájem rodičů či učitelů, problémy v rodině, osobní problémy – trápení s láskou, nemoc,...)?

.....

19) Jakým způsobem trávíš čas za školou?

.....

20) Užíváš někdy návykové látky (alkohol, marihuana, kokain, heroin,..., kromě kafe a cigaret?

- a) ano
- b) ne

21) Užíváš tyto návykové látky, i když jsi za školou?

- a) ano pravidelně
- b) ano občas
- c) ne
- d) nechodím za školu

22) Chodíváš místo do výuky do hospody nebo do nějakého jiného podniku např. s hracími automaty?

- a) ano
- b) ano občas
- c) ne
- d) nechodím za školu

23) Spáchal/a jsi už někdy nějaký přestupek proti zákonu nebo trestný čin (sprejerství, krádež, znásilnění, úmyslné ublížení na zdraví, výtržnictví, šíření toxikomanie, žhářství, týrání zvířat, poškození cizí věci, neoprávněné užívání motorových vozidel, ...)?

- a) ano
- b) ne

24) O jaký/é přestupek/y šlo?

.....

25) Spáchal/a jsi někdy přestupek proti zákonu v době, kdy jsi byl/a za školou?

- a) ano
- b) ne
- c) nechodím za školu

26) O jaký/é přestupek/přestupky šlo?

.....

27) Použila/a jsi někdy zbraň (pistol, nůž,...) ke krádeži, vydírání nebo k ublížení někomu jinému a to v době, kdy jsi byl/a za školou?

- a) ano
- b) ne
- c) nechodím za školu

28) Jak často pácháš přestupky proti zákonu během doby, kdy jsi za školou?

- a) jednou měsíčně
  - b) míň než jednou za měsíc
  - c) jednou týdně
  - d) míň než jednou za týden
  - e) nechodím za školu
  - f) jiné
- .....

29) Proč pácháš přestupky proti zákonu, když jsi za školou (nuda, nedostatek peněz, na truc rodičům, z vyhecování,...)?

.....

30) Pácháš přestupky proti zákonu v době záškoláctví sám/sama?

- a) ano
- b) občas
- c) ne
- d) nepáchám přestupky ani trestnou činnost

Pohlaví:

- a) žena
- b) muž

Škola:

- a) střední odborné učiliště
- b) střední škola
- c) gymnázium

Ročník:

- a) první
- b) druhý
- c) třetí
- d) čtvrtý

Bydlíš:

- a) ve městě
- b) na vesnici

Žiješ:

- a) s oběma rodiči
- b) s matkou
- c) s otcem
- d) u prarodičů
- e) jiné

Děkuji Vám za spolupráci

Veronika Dudová, studentka 3. ročníku, sociální pedagogiky na UTB